

Załącznik do Uchwały Nr

Rady Gminy Łaziska

z dnia

STRATEGIA ROZWOJU GMINY ŁAZISKA NA LATA 2016 - 2020

Łaziska, 2015r.

Szanowni Państwo

Strategia Rozwoju Gminy Łaziska, jest jednym z etapów budowy lokalnego programu działań na rzecz zrównoważonego rozwoju gminy w perspektywie najbliższych kilku lat.

Niniejszy dokument określa najważniejsze cele i zadania, które trzeba wykonać aby poprawić warunki życia mieszkańców. Jego realizacja doprowadzi do przekształcenia naszej gminy w prężny ośrodek rolniczo - turystyczny przyjazny mieszkańcom i środowisku, bezpieczny i gościnny.

Strategia Rozwoju Gminy Łaziska powstała w wyniku efektywnej pracy zespołu opracowującego ten dokument oraz przedstawicieli samorządu gminy, organizacji pozarządowych, rolników i przedsiębiorców, instytucji lokalnych oraz przedstawicieli różnych środowisk gminy. Jesteśmy przekonani, że efekty wdrażania opracowanej Strategii będą widoczne już w najbliższych latach. Jednak realizacja przedstawionej wizji rozwoju gminy wymaga dużego zaangażowania nie tylko samorządu gminy, ale również wszystkich jej mieszkańców. Perspektywa najbliższych lat stawia przed nami nowe wyzwania, którym powinniśmy sprostać oraz stwarza nowe szanse, które należy wykorzystać. Mamy nadzieję, że dzięki przedstawionej w niniejszej strategii wizji Gminy Łaziska, wspólnej dla wszystkich mieszkańców, będzie to dobry czas dla rozwoju, promocji i wzrostu wartości gospodarcze tej ziemi oraz zapewnienie stabilizacji i satysfakcji dla społeczności lokalnej .

Z poważaniem

Przewodniczący Rady Gminy

Wójt Gminy Łaziska

WSTĘP

Prace nad aktualizacją strategii rozpoczęły się w październiku 2015 r. z inicjatywy władz lokalnych. Harmonijny i zrównoważony rozwój społeczno – gospodarczy Gminy Łaziska rozumiany w ujęciu lokalnym, ale również regionalnym, krajowym oraz europejskim ma fundamentalne znaczenie dla zapewnienia komfortu życia jej mieszkańców oraz przyjaznego otoczenia dla potencjalnych inwestorów, przedsiębiorców. Dokument ten stanowił będzie narzędzie do właściwego wyboru długofalowych celów, ustalania programów do realizacji zadań, ale przede wszystkim narzędzie stymulowania rozwoju gminy. Ramy czasowe opracowania stanowią lata 2016 – 2020. Konieczność aktualizacji Strategii Rozwoju Gminy wynika z nieustannie zmieniających się warunków wewnętrznych i zewnętrznych, które wymagają wprowadzenia nowego spojrzenia na zasoby gminy oraz gospodarowania nimi w taki sposób, aby gmina mogła się rozwijać, wpisując jednocześnie najistotniejsze trendy w koncepcję wypracowaną na wyższych szczeblach zarządzania rozwojem.

Zasadnicza przesłanka formalno-prawna uzasadniająca potrzebę weryfikacji dokumentów strategicznych JST wynika z aktualizacji dokumentów europejskich (Europa 2020), krajowych (Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju do 2030 r., Średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju do 2020 r.) i regionalnych - Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2006 - 2020, a także Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie (KSRR). W związku z aktualizacją dokumentów wyższego szczebla, na poziomie regionalnym, krajowym i europejskim istnieje potrzeba spójnego horyzontu czasowego strategii rozwoju gminy do roku 2020. Bezpośrednim uzasadnieniem tego działania jest przyjęcie horyzontu obejmującego w całości kolejną perspektywę finansową Unii Europejskiej (tj. 2014-2020) oraz przyjęcie horyzontu zbieżnego z horyzontem krajowej i regionalnej strategii rozwoju.

Zawarte w zaktualizowanej strategii zadania stawiają za cel przede wszystkim dążenie do rozwoju Gminy Łaziska, który będzie procesem przenikania się, integrowania i spójnych działań politycznych, gospodarczych, społecznych i przestrzennych, ze szczególnym uwzględnieniem zachowania równowagi środowiska naturalnego oraz jego ochrony. Zadania ku stworzeniu lepszych warunków do życia w gminie skierowane są nie tylko do samorządu lokalnego, ale również do przedsiębiorców, instytucji, organizacji działających

na jej terenie oraz mieszkańców, wszystkie w/w grupy w zgodnej i racjonalnej współpracy mają szanse na osiągnięcie większych sukcesów.

Obecny system gospodarczy wymusza podniesienie konkurencyjności we wszystkich zakresach i przekrojach prowadzonej działalności. Bezwzględność praw rynku, integracja z Unią Europejską (UE) oraz coraz bardziej skomplikowane powiązania działań gospodarczych narzucają potrzebę planowania strategicznego. Gminy konkurują między sobą o nowe inwestycje. Jednym z najważniejszych instrumentów tej rywalizacji jest strategia rozwoju, pełniąca ważne funkcje m.in. informacyjne, promocyjne, motywacyjne i inne.

W Polsce w ostatnim czasie dokonały się zmiany proporcji czynników rozwoju. Najważniejszymi dla atrakcyjności lokalnych układów terytorialnych stały się czynniki: infrastruktury, przedsiębiorczości i innowacyjności możliwości pozyskiwanie środków finansowych zewnętrznych oraz jakości i wielkość zasobów pracy. Dużą szansą dla rozwoju gospodarczego lokalnej społeczności jest proces integracji, współdziałania i wspieranie w nowej perspektywie ze strony UE. Dokument strategii stanowi podstawę do racjonalnego i ukierunkowanego organizowania całości działań podnoszących konkurencyjność gminy.

Dokument przygotowano w ramach współpracy przedstawicieli samorządu gminy, organizacji pozarządowych, miejscowych rolników i przedsiębiorców, instytucji lokalnych oraz przedstawicieli różnych środowisk gminy.

Opracowanie publikacji poprzez modyfikację i aktualizację poprzedniej strategii zrównoważonego rozwoju Gminy Łaziska, zostało wykonane przez zespół pracowników Referatu Promocji Gminy, Planowania Przestrzennego i Inwestycji Urzędu Gminy Łaziska.

Nadzór i koordynację prac nad Strategią Zrównoważonego Rozwoju Gminy Łaziska sprawował - mgr inż. Roman Radzikowski – Wójt Gminy Łaziska

Osoby uczestniczące w pracach nad Strategią Zrównoważonego Rozwoju Gminy Łaziska:

1. Banaś Maria	Przewodnicząca Klubu Seniora ZNP w Łaziskach
2. Bidzińska Małgorzata	Dyrektor Szkoły Podstawowej w Kępie Piotrowińskiej
3. Czyż Tomasz	Sekretarz Gminy Łaziska
4. Dolak Radosław	Kierownik referatu Promocji Gminy, Planowania Przestrzennego i Inwestycji
5. Galek Robert	Przedsiębiorca - Piotrawin
6. Gazda Marcin	Radny Gminy Łaziska,
7. Grzęda Karol	Radny Gminy Łaziska,
8. Jaśkowski Zbigniew	Dyrektor Gimnazjum w Łaziskach
9. Kobiałka Szymon	Kierownik referatu Gospodarki Komunalnej, Ochrony Środowiska i Rolnictwa
10. Kołodziejczyk Henryk	Przewodniczący Rady Gminy
11. Lipa Barbara	Dyrektor Szkoły Podstawowej w Kamieniu
12. Możdżeń Stanisław	Radny Gminy Łaziska,
13. Myszka Małgorzata	Przedsiębiorca - Piotrawin
14. Owczarz Stanisław	Radny Gminy Łaziska
15. Piłat Wiesław	Sołtys wsi Kolonia Łaziska,
16. Radzikowski Roman	Wójt Gminy Łaziska
17. Słowik Agata	Sołtys wsi Łaziska
18. Sochalska Jolanta	Sołtys wsi Zgoda
19. Suska Karolina	Dyrektor GBiDK w Łaziskach
20. Szkutnik Janusz	Radny Gminy Łaziska
21. Turska Agnieszka	podinspektor ds. promocji Gminy, zamówień publicznych i pozyskiwania środków unijnych
22. Watras Bożena	Kierownik OPS w Łaziskach

Grupy merytoryczno - strategiczne

Grupa I - „Gospodarka i innowacje”

1. Radzikowski Roman	przewodniczący
2. Kołodziejczyk Henryk	
3. Gazda Marcin	
4. Galek Robert	
5. Myszka Małgorzata	

Grupa II - „Środowisko, infrastruktura techniczna”

1. Kobiłka Szymon	przewodniczący
2. Słowik Agata	
3. Grzęda Karol	
4. Owczarz Stanisław	
5. Szkutnik Janusz	

Grupa III - „Sfera społeczna”

1. Czyż Tomasz	- przewodniczący
2. Watras Bożena	
3. Piłat Wiesław	
4. Sochalska Jolanta	
5. Możdżeń Stanisław	

Grupa IV - „Kultura i oświata”

1. Suska Karolina	- przewodniczący
2. Matejko Monika	
3. Bidzińska Małgorzata	
4. Lipa Barbara	
5. Banaś Maria	

Spis treści

1. PROCES TWORZENIA STRATEGII I JEGO UCZESTNICY	8
1.1. MIEJSCE STRATEGII GMINY ŁAZISKA W LOKALNEJ AGENDZIE 21	8
1.2. PRZEBIEG PRAC NAD STRATEGIĄ	11
1.3. STRUKTURA STRATEGII	15
2. CHARAKTERYSTYKA GMINY	17
2.1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY I JEJ MISJI	17
2.2. ANALIZA UWARUNKOWAŃ I CZYNNIKÓW ROZWOJU GMINY	68
3. STRATEGICZNE KIERUNKI ROZWOJU GMINY	72
3.1. WIZJA PRZYSZŁOŚCI GMINY ŁAZISKA	72
3.2. MISJA I CELE STRATEGICZNE ROZWOJU GMINY	74
5. ZARZĄDZANIE REALIZACJĄ STRATEGII	77
5.1. WPROWADZENIE DO ZARZĄDZANIA REALIZACJĄ STRATEGII	80
5.2. PODMIOTY REALIZACJI STRATEGII	80
5.3. INSTRUMENTY REALIZACJI STRATEGII	81
5.4. MONITORING STRATEGII	83

5.5 SYSTEM AKTUALIZACJI STRATEGII.	84
6. PROPOZYCJE DZIAŁAŃ PROMOCYJNYCH W GMINIE	89

1. PROCES TWORZENIA STRATEGII I JEGO UCZESTNICY

1.1. MIEJSCE STRATEGII GMINY ŁAZISKA W LOKALNEJ AGENDZIE 21

- 1. Rozwój** społeczno-gospodarczy, w celu zrównoważenia szans dostępu do środowiska poszczególnych społeczeństw i ich obywateli - zarówno współczesnych jak i przyszłych pokoleń następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych, społecznych, z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych.

Program rozwoju to zbiór zasad harmonijnego i trwałego rozwoju społeczno-gospodarczego, zakładający zaspokajanie współczesnych potrzeb bez ograniczania możliwości rozwojowych przyszłych pokoleń, zwłaszcza tych, które związane są z potencjałem środowiska. W praktyce oznacza to:

- koncentrację na takich zadaniach i sposobach działań (gospodarczych, ale także np. dotyczących edukacji, kultury, zagospodarowania przestrzeni, budowy i eksploatacji infrastruktury technicznej), z których każde realizuje jednocześnie i w pewnym stopniu, istotne cele ze wszystkich tych dziedzin. Tą drogą osiągnąć można często efekt synergiczny - wyższy stopień spełnienia celów niż gdyby realizowane były oddzielnie.
 - bardzo duży udział konkretnej społeczności lokalnej w wypracowaniu programu zrównoważonego rozwoju a następnie jego realizacji - na bazie akceptacji zakresu i poziomu osiągania ważnych dla tej społeczności celów.
 - oparcie różnorodnych rodzajów działalności (zwłaszcza decydujących o specjalizacji gospodarczej gminy) na zasobach własnych i jednocześnie, w miarę możliwości, odmiennych lub w odmienny sposób wykorzystywanych niż gdzie indziej jeśli pozwala to na uzyskanie konkurencyjnej przewagi wobec innych społeczności.
- 2. Agenda 21** - to program działań na rzecz rozwoju w perspektywie XXI wieku uwzględniający globalną, międzynarodową, krajową i lokalną /gminną/ skalę działań, czyli jest to w praktyce program integrujący wprowadzanie w życie łądów:

ekologicznego, społecznego, ekonomicznego, przestrzennego i instytucjonalnego w zakresie zarządzania.

Tworzenie strategii rozwoju w gminach jest niezbędnym warunkiem wypełnienia międzynarodowych zobowiązań Polski odnośnie wdrażania zasad zrównoważonego rozwoju. Zasady te zostały przyjęte na konferencji zwanej Szczytem Ziemi, jaka odbyła się pod auspicjami Organizacji Narodów Zjednoczonych w 1992 r. w Rio de Janeiro. Znane są one jako Agenda 21 czyli Globalny Program Działań na rzecz rozwiązywania problemów ochrony środowiska.

Strategia Rozwoju opracowana w Gminie Łaziska jest zgodna z zaleceniami Agendy 21.

3. **Metodologia opracowania strategii rozwoju w gminach** zgodnie z zaleceniami Agendy 21 oparta na szeroko uspołecznionym procesie komunikacji, może być traktowana jako ważne narzędzie rozwoju demokracji lokalnej. Polega ona na tym, że w warsztatach uczestniczą przedstawiciele organizacji pozarządowych, liderzy lokalni, decydenci, przedstawiciele biznesu i administracji publicznej, czyli wszyscy zainteresowani rozwojem lokalnym. Tworzy się kolejno: wizję rozwoju gminy, raport o stanie gminy, zasady komunikacji społecznej. Określa się problemy środowiskowe, cele i środki ich realizacji, metody monitorowania przebiegu tego procesu. Aby strategia była zgodna z Agendą 21 wymaga szerokiego społecznego poparcia. Poparcie takie nie jest możliwe bez zrozumienia na czym polega definicja rozwoju. Strategia rozwoju gminy Łaziska nawiązuje do strategii województwa lubelskiego oraz Strategii Rozwoju Powiatu Opolskiego i gmin ościennych.
4. **Zasady budowy strategii rozwoju.** Wszelkie wymogi związane z tworzeniem strategii rozwoju spełnia Metoda Planowania Partnerskiego. Pozwala ona przy budowie strategii rozwoju, na połączenie wysiłku ekspertów z odbiorcą programu - społeczeństwem. Niezwykle ważny jest fakt, że jest to jedyna metoda, która poprzez bezpośredni kontakt, pozwala na skuteczne zaangażowanie się emocjonalne współtwórców strategii i ich identyfikację z konkretnym miejscem - gminą. Pierwszym elementem budowy strategii jest szczegółowa charakterystyka istniejącej sytuacji. Przy budowie diagnozy stanu gminy, oprócz analizy dostępnych danych, posłużono się także metodą konsultacji lokalnej społeczności oraz prac w zespołach zadaniowych. Diagnoza stanu gminy, jak i cała strategia gminy Łaziska nie skupia się jedynie na

zagadnieniach gospodarczych – rolniczych, ale w sposób zintegrowany obejmuje wszystkie istotne dziedziny lokalnej rzeczywistości, wychodząc od środowiska jako uwarunkowania podstawowego, poprzez gospodarkę, zagadnienia społeczno-kulturowe, infrastrukturę techniczną, zagospodarowanie przestrzenne, po elementy zarządzania. Strategia zrównoważonego rozwoju gminy opracowana została w toku uspołecznionego procesu, obejmującego udział przedstawicieli władz i społeczności lokalnej. Proces planowania był procesem aktywnym i realizowanym w formie pracy społecznych zespołów zadaniowych, konsultacji wyników pracy, indywidualnej pracy członków Zespołu Opracowującego Strategię, różnych form sondaży społecznych (wywiady środowiskowe, debaty społeczne). Uspołecznienie procesu strategii polega na wypracowaniu form społecznego współdziałania w zakresie opracowania wizji, celów, działań, zadań oraz określenia źródeł pochodzenia środków na ich realizację. Opracowaną wg wyżej wymienionych zasad strategię społeczność lokalna może uznać za zbiór własnych celów i dążeń, a dzięki udziałowi w pracach nad jej przygotowaniem będzie gotowa do samodzielnego jej wdrożenia, realizacji i monitorowania. Współautorstwo w opracowaniu strategii jest czynnikiem motywującym do działania społeczność lokalną.

1.2. PRZEBIEG PRAC NAD STRATEGIĄ

Strategia rozwoju pozwala ukierunkować proces zmian na rozwój zrównoważony oraz pomaga w:

- uzyskaniu szansy harmonijnego rozwoju gospodarczego z wykorzystaniem istniejących zasobów przyrodniczych,
- ochronie własnych zasobów przyrody i dóbr kultury,
- aktywnym włączeniu się mieszkańców w zarządzanie,
- rozwoju społecznym gminy oraz stymuluje proces utrzymania i powrotu ludzi młodych i wykształconych,
- uzyskaniu poprawy warunków życia dla następnych pokoleń,
- polepszeniu warunków zdrowotnych mieszkańców przy zachowaniu lub poprawie stanu środowiska,
- zachowaniu dobrego samopoczucia i równowagi psychicznej mieszkańców i pracujących w gminie, poprzez obcowanie z naturą i zamieszkiwanie w urozmaiconym, naturalnym krajobrazie,
- uniknięciu niepowodzeń związanych z brakiem aktualnego dokumentu strategii,
- skuteczniejszym wypełnianiem obowiązków przez samorządy,
- nadawaniu priorytetów zadaniom,
- planowaniu realizacji zadań gospodarczych,
- efektywnym budowaniu i gospodarowaniu budżetem,
- ubieganiu się o środki ze źródeł zewnętrznych przeznaczonych na rozwój gminy,
- opracowaniu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego,
- opracowaniu programów ochrony środowiska,
- opracowaniu planów przedsięwzięć inwestycyjnych,
- promocji wewnętrznej i zewnętrznej gminy,
- przyciągnięciu potencjalnych inwestorów do gminy,
- ocenie zaawansowania w realizacji zaplanowanych celów, zadań.

Punktem wyjścia do sformułowania metodologii były założenia wg których opracowanie powinno:

- być "uspołecznione" tzn. angażować w pracę nie tylko przedstawicieli samorządu ale także podmioty gospodarcze i społeczne funkcjonujące na terenie gminy oraz liderów lokalnych,
- posiadać rozbudowaną sferę realizacyjną w postaci wyszczególnienia konkretnych zadań (ujętych w aspekcie czasowym) oraz instrumentów organizacyjnych,
- posiadać wyraźnie określone miejsce w strukturze istniejących oraz planowanych dokumentów, studiów i programów branżowych.

Zespół opracowujący projekt strategii działał w trzech płaszczyznach: merytorycznej, metodycznej i organizacyjnej.

W płaszczyźnie merytorycznej zrealizowano następujące zadania:

- przeprowadzono identyfikację problemów środowiskowych gminy
- zdefiniowano czynniki rozwoju gminy: silne i słabe strony gminy oraz szanse i zagrożenia oddziałujące w jej otoczeniu (analiza SWOT)
- określono wizję rozwoju gminy oraz misję (cel nadrzędny)
- określono cele strategiczne i szczegółowe strategii zrównoważonego rozwoju
- wskazano sposoby realizacji celów określając założenia dla poszczególnych zadań.

Działania metodyczne polegały na:

- ustaleniu metod badań i analiz niezbędnych do stworzenia raportu o stanie gminy
- ustaleniu harmonogramu działań oraz zakresów tematycznych opracowań,
- stosowaniu metody burzy mózgów i innych metod aktywnej pracy grupy w celu pozyskania maksymalnej ilości informacji,
- wykorzystaniu najnowszych metod aktywizowania społeczeństwa oraz zastosowaniu nowoczesnych technik komunikacji międzyludzkiej,
- wypracowaniu metody opracowania strategii skutecznej dla specyfiki lokalnej

Działania organizacyjne:

- wyłoniono grupę liderów lokalnych
- zdefiniowano główne obszary problemowe i powołano zespoły zadaniowe celem dokładnych analiz tych obszarów,

- przeprowadzono kampanię promocyjną strategii z wykorzystaniem dostępnych narzędzi.

Konsultacje umożliwiły analizę różnorodnych informacji oraz wypracowanie optymalnych rozwiązań dla gminy. Strategia budowana wg w/w metod zapewniła aktywny udział władz gminy, radnych, pracowników Urzędu Gminy, przedstawicieli lokalnych instytucji, podmiotów gospodarczych i liderów.

Proces tworzenia strategii trwał dwa miesiące i został poprzedzony decyzją władz gminy w Łaziskach o przystąpieniu do opracowania strategii rozwoju Gminy Łaziska.

Pierwszym etapem była inauguracja prac nad strategią rozwoju gminy oraz jej podstawowego elementu, a mianowicie wizji rozwoju. W spotkaniu uczestniczyli mieszkańcy gminy Łaziska, przedstawiciele organizacji pozarządowych, biznesu, radni, pracownicy Urzędu Gminy oraz zaproszeni goście. Oficjalnego otwarcia prac nad strategią dokonał Wójt Roman Radzikowski, zachęcając uczestników do aktywnej pracy na rzecz rozwoju Gminy Łaziska. Następnie zapoznano lokalną społeczność z ideą strategii rozwoju zgodnie z zaleceniami Agendy 21 i przedstawiono harmonogram prac nad strategią rozwoju Gminy Łaziska. W części warsztatowej, w której obowiązywał podział na branżowe zespoły zadaniowe (komisje) - zespół do spraw gospodarki, środowiska przyrodniczo-kulturowego, sfery społecznej oraz kultury i oświaty, pracowano nad listą problemów niepokojących mieszkańców gminy oraz nad wizją rozwoju Gminy Łaziska. Uczestnicy określili kierunki rozwoju gminy oraz najistotniejsze problemy ograniczające jej rozwój. Większość osób obecnych na spotkaniu zadeklarowała swój udział w pracach branżowych zespołów zadaniowych.

Drugi warsztat miał na celu analizę czynników wewnętrznych i zewnętrznych decydujących o rozwoju gminy (Analiza SWOT). Dodatkowo dokonano zredagowania ostatecznej wizji gminy, określono ostateczne listy problemów w poszczególnych zespołach branżowych. Uczestnicy dyskutowali także nad dotychczasowym przepływem informacji pomiędzy Urzędem Gminy a mieszkańcami, w kwestii prowadzonych prac nad strategią. Zespół pracowników Referatu Promocji Gminy, Planowania Przestrzennego i Inwestycji Urzędu Gminy Łaziska” zaprezentował pierwsze wyniki analizy przeprowadzonej wśród lokalnej społeczności Gminy Łaziska. Celem analizy – zebrania informacji było zasięgnięcie, jak najszerzej, opinii mieszkańców co do wizji, kierunków

i priorytetów rozwoju, szczegółowych pomysłów, preferencji i spostrzeżeń dotyczących obecnego stanu gminy, niezwykle cennej w uspołecznionym procesie tworzenia Strategii Rozwoju Gminy Łaziska.

W trzecich z kolei warsztatach w ramach prac nad Strategią Rozwoju Gminy Łaziska, poruszane były zagadnienia dotyczące wypracowania celów strategicznych odpowiadających kierunkom rozwoju oraz celów szczegółowych niwelujących problemy rozwoju gminy. Uczestnicy dyskutowali także na temat zarządzania strategią oraz form i sposobów jej monitoringu.

Zespół pracowników Referatu Promocji Gminy, Planowania Przestrzennego i Inwestycji Urzędu Gminy Łaziska przedstawił diagnozę gminy we wszystkich dziedzinach jej funkcjonowania. Jest to zbiór informacji, analiza poszczególnych materiałów, dokumentów, badań obrazujących stan gminy w momencie opracowywania strategii.

Pomiędzy poszczególnymi sesjami warsztatowymi a także po ostatniej sesji, odbyły się spotkania robocze, konsultacje z ekspertami, a opinia publiczna była systematycznie informowana o przebiegu prac.

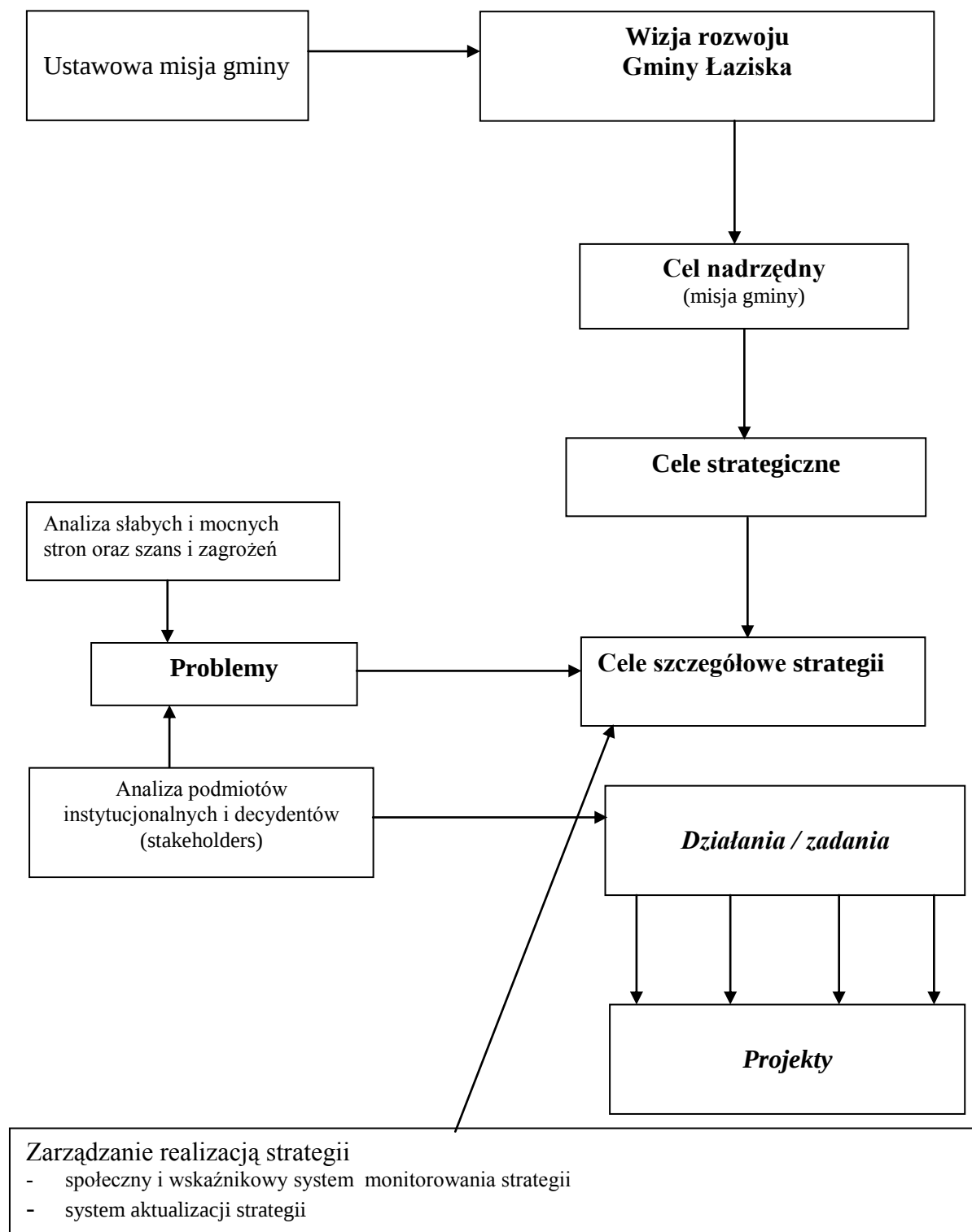
Dodatkowo kontakt ze społeczeństwem gminy Łaziska odbywał się poprzez:

- ⇒ indywidualne zaproszenia
- ⇒ spotkania informacyjne
- ⇒ konsultacje społeczne
- ⇒ bezpośrednie rozmowy osób należących do społeczności lokalnej i pracowników Urzędu Gminy.

Wszystkie etapy prac nad strategią były koordynowane i prowadzone przez zespół pracowników Referatu Promocji Gminy, Planowania Przestrzennego i Inwestycji Urzędu Gminy Łaziska

Końcowa faza pracy nad strategią polegała na uzupełnianiu przez pracowników Referatu Promocji Gminy, Planowania Przestrzennego i Inwestycji Urzędu Gminy Łaziska sfery jej realizacji na wszystkich etapach oraz wypracowaniu ostatecznej wersji dokumentu zgodnie z obowiązującymi standardami.

1.3. STRUKTURA STRATEGII

2. CHARAKTERYSTYKA GMINY

2.1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY I JEJ MISJI

1. Podstawowe informacje o gminie

Gmina Łaziska położona jest w południowo – wschodniej części Polski – w zachodniej części województwa lubelskiego w powiecie Opole Lubelskie, ma kształt zbliżony do prostokąta o długości z północy na południe 14 km, a ze wschodu na zachód około 7 km. Gmina znajduje się na granicy trzech subregionów: Wyżyny Lubelskiej oraz Kotliny Chodelskiej i Wzniesień Urzędowskich. Część północna gminy jest płaska i silnie zalesiona, część południowa lekko falista. Zachodnią granicę gminy stanowi dolina Wisły. Cały obszar gminy podlega ochronie krajobrazu. Część gminy wchodzi w skład Chodelskiego Obszaru Chronionego, część stanowi fragment Wrzelowieckiego Parku Krajobrazowego. Od północy sąsiaduje z gminą Wilków, od północnego wschodu z gminą Karczmiska, od wschodu z gminą Opole Lubelskie. Od zachodu sąsiaduje z gminami Chotcza i Solec należącymi do województwa mazowieckiego, granicę z tymi gminami stanowi rzeka Wisła.

W układzie administracyjnym Rzeczypospolitej Polskiej (od 1 stycznia 1999r.) Gmina Łaziska należy do województwa lubelskiego, powiatu opolskiego. Zajmuje powierzchnię 109.33 km², w tym 65.8% zajmują użytki rolne, 25.3% lasy, 3.3% wody.

W skład gminy wchodzi 24 sołectwa obejmujące 25 wsi:

- Łaziska – siedziba Urzędu Gminy
- Łaziska Kolonia
- Braciejowice
- Głodno
- Grabowiec
- Janiszów
- Kamień
- Kamień Kolonia
- Kępa Gostecka

- Kępa Piotrawińska
- Kępa Solecka
- Koło
- Kopanina Kamieńska
- Kopanina Kaliszańska
- Kosiorów
- Las Dębowy
- Nieciecz
- Niedźwiada Duża
- Niedźwiada Mała
- Piotrawin
- Piotrawin Kolonia
- Trzciniec
- Wojciechów
- Wrzelów
- Zakrzów
- Zgoda

Ukształtowanie powierzchni gminy charakteryzuje się niemal zupełnym brakiem form wyraźnych i ostrych, a także większych deniwelacji. Choć różnice wzniesień na obszarze gminy sięgają 90 m to jedyną bardziej wyrazistą formą pozostaje fragment zbocza przełomowej doliny Wisły w południowo – zachodnim narożniku gminy. Większość jej powierzchni zajmują rozległe, płaskie obszary, zrównań podstokowych, bardzo łagodnie nachylone zbocza i lekko sfalowane fragmenty zrównań wierzchniowych.

Niemal cały obszar gminy włączono w nadwiślański system obszarów chronionych. Południowa część gminy wchodzi w obręb otuliny Wrzelowieckiego Parku Krajobrazowego, zaś północna w obręb Chodelskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. W obszarze gminy Łaziska występuje wiele elementów środowiska cennych przyrodniczo. Najbardziej wartościowe elementy o dużej atrakcyjności przyrodniczej i krajobrazowej są objęte ochroną:

- Wrzelowiecki Park Krajobrazowy wraz z otuliną,
- Chodelski Obszar Chronionego Krajobrazu,
- Rezerwat “Wyspy Gniazdkowskie” wraz z otuliną,

- zespół przyrodniczo-krajobrazowy “Las Powiślański - Grodzisko Chodlik”, “Las Grodzieński” i “Skarpa Nadwiślańska”,
- lasy ochronne,
- korytarz ekologiczny doliny rzeki Wisły
- strefy ochronne ujęć wód podziemnych.

Wrzelowiecki Park Krajobrazowy wraz z otuliną: Na obszarze parku krajobrazowego obowiązuje szczególna ochrona wartości przyrodniczych, krajobrazowych oraz dziedzictwa kulturowego w harmonii z funkcjonowaniem osadnictwa, usług i rzemiosła nieuciążliwego, gospodarki rolnej, leśnej, wodnej oraz rekreacji i lecznictwa uzdrowiskowego wraz z - niekolidującą z ochrona środowiska - obsługą tych dziedzin gospodarki.

Położenie gminy na tle mapy kraju

Położenie gminy na tle mapy powiatu

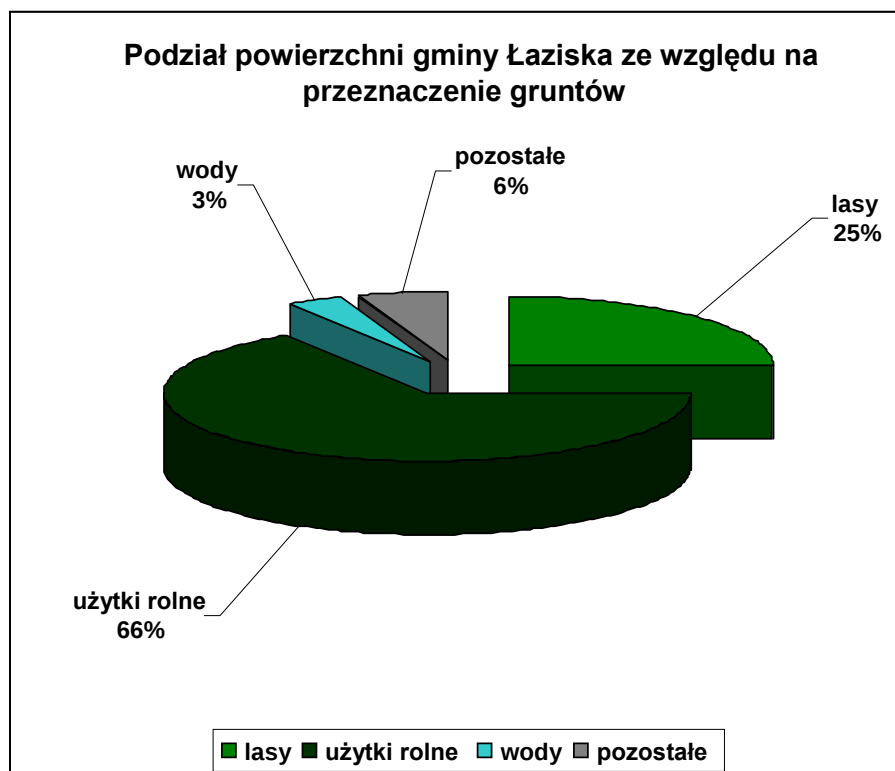
GMINA ŁAZISKA

Położenie gminy na tle mapy województwa

I. Struktura przestrzenna gminy:

Gmina zajmuje powierzchnię 10933 ha (109,33 km²) w tym 65,8 % zajmują użytki rolne, co świadczy o jej wybitnie rolniczym charakterze, 25,3 % lasy, 3,3 % wody, 5,6 % grunty pozostałe i nieużytki.

Źródło danych: Opracowanie własne Urzędu Gminy Łaziska

Proporcje różnych typów użytkowania gruntów dla tej gminy świadczą o wyraźnie sadowniczej specjalizacji wielu gospodarstw. Gmina wyróżnia się w województwie najwyższą powierzchnią sadów wynoszącą ok. 4.365 ha (60,55 % użytków rolnych) – w roku 2009 było ich znacznie mniej. Należy przy tym zaznaczyć, że są to wyłącznie sady prywatne. Mniejszą powierzchnię mają grunty orne ok. 2.171 ha (30,95 % użytków rolnych). Lasy zajmują obszar ok. 2.750 ha (25,3 %). Lesistość gminy, pomimo że nieco wyższa niż przeciętna dla województwa lubelskiego, jest niższa niż średnia dla kraju. Lasy tworzą dwa główne kompleksy – jeden położony na południowo – zachodniej rubieży gminy łączy się z lasami Wrzelowieckiego Parku Krajobrazowego, drugi rozdziela teren gminy na dwie części stanowiąc zachodnią część dużego masywu leśnego ciągnącego się

aż po Opole Lubelskie. Stosunkowo duży odsetek obszaru gminy stanowią pozostałe grunty i nieużytki – 609 ha (5,6 %). Niezależnie od oficjalnych danych statystycznych trudno dokładnie ocenić ich obszar, jako że okresowo napełniające się wodą starorzecza i zagłębienia deflacyjne mogą być klasyfikowane różnie w zależności od okresu spisowego. Podobne wątpliwości mogą dotyczyć obszaru między wałami powodziowymi Wisły, gdzie po każdym większym wezbraniu zmieniają kształty i powierzchnie kępy i ławice.

Użytkowanie gruntów według granic administracyjnych – gmina Łaziska na tle powiatu opolskiego i województwa lubelskiego (stan 31 XII 2014)

Wyszczególnienie	Powierzchnia ogólna	Użytki rolne					Lasy	Pozostałe
		Razem	grunty orne	sady	łąki	pastwiska	i grunty leśne	grunty i nieużytki
	w hektarach							
Województwo lubelskie	2511448	1576416	1252074	46381	226921	51040	565481	369552
Powiat opolski	80414	48561	30363	14030	3246	922	16896	14957
Gmina Łaziska	10933	7215	2171	4365	600	79	2733	985

źródło: Urząd Statystyczny Lublin, 2015

W skład gminy wchodzi 25 wsi, z których utworzone są 24 sołectwa. Najdalej położonym sołectwem od centrum gminy – Łazisk - jest Las Dębowy – 12 km, natomiast najbliżej Janiszów – 1 km. Według danych GUS w 2014 roku w gminie zamieszkiwało 5065 osób, co dawało gęstość zaludnienia ok. 46 osób/km².

Ludność Gminy Łaziska w poszczególnych miejscowościach na dzień 31. 12.2014 r.

Lp.	Nazwa miejscowości	Liczba mieszkańców
1.	Braciejowice	470
2.	Głodno	237
3.	Grabowiec	30
4.	Janiszów	199

5.	Kamień	340
6.	Kamień - Kolonia	56
7.	Kępa Gostecka	339
8.	Kępa Piotrawińska	80
9.	Kępa Solecka	87
10.	Kolonia Łaziska	176
11.	Koło	50
12.	Kopanina Kaliszańska	138
13.	Kopanina Kamieńska	150
14.	Kosiorów	76
15.	Las Dębowy	292
16.	Łaziska	498
17.	Niedźwiada Duża	302
18.	Niedźwiada Mała	53
19.	Piotrawin	246
20.	Piotrawin - Kolonia	97
21.	Trzciniec	272
22.	Wojciechów	125
23.	Wrzelów	210
24.	Zakrzów	349
25.	Zgoda	233
	Razem:	5105

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych USC Łaziska.

Mieszkańcy Gminy Łaziska utrzymują się przede wszystkim z prowadzenia małych, prywatnych gospodarstw rolnych. W tym zakresie Gmina Łaziska dzieli się na dwa regiony uwarunkowane klasami ziemi. Pierwszy z nich kształtuje się w dolinie rzeki Wisły gdzie są bardzo dobre gleby - w tym regionie przeważają uprawy sadownicze. W związku z tym osobom tam zamieszkującym powodzi się lepiej. W drugim regionie występują słabsze klasy gleby, na których uprawiane są warzywa i zboża. Mieszkańcy tych terenów to ludzie mniej zamożni. Przeciętna wielkość gospodarstwa wynosi ok. 5,93 ha.

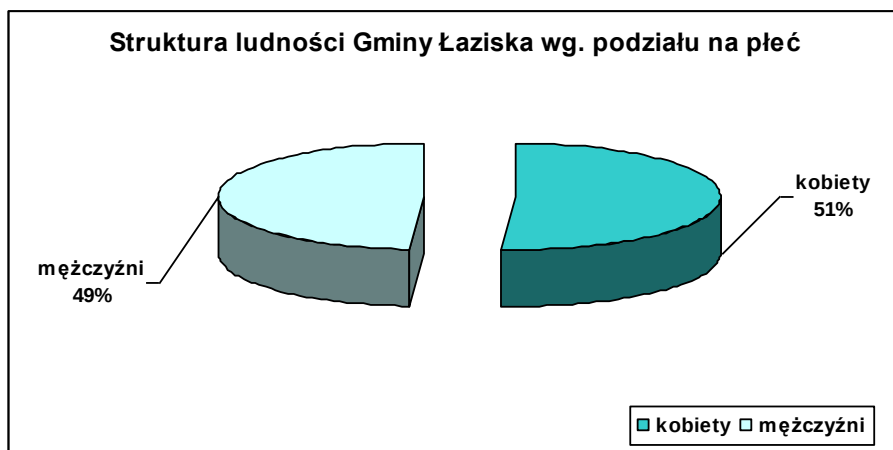
Charakterystyka ogólna gminy.

Województwo	LUBELSKIE
Powiat	OPOLSKI
Gmina	ŁAZISKA
Powierzchnia	10165 ha (101,65 km ²)
Liczba sołectw	24
Liczba wsi	25
Liczba miejscowości	25
Liczba mieszkańców	5065
Gęstość zaludnienia na 1 km	46 osób
Średnia wieku mieszkańców	39 lat
Liczba domostw na terenie gminy	1703
Liczba rodzin zamieszkałych na terenie gminy	2015
Średnie dochody na głowę mieszkańca	662,77 zł.
Średnia powierzchnia gospodarstwa rolnego	5,93 ha
Procent gospodarstw rolnych w gminie o powierzchni mniejszej od przeciętnej	60 %
Powierzchnia użytków rolnych	7215 ha
Powierzchnia sadów	4375 ha
Powierzchnia gruntów ornych	2171 ha
Powierzchnia użytków zielonych	679 ha
Powierzchnia lasów	2733 ha
Wody	376 ha
Tereny różne i nieużytki (w tym tereny zabudowane)	609 ha
Łączna długość utwardzonych dróg na terenie gminy	144,3 km

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Łaziska.

II. Ludność.

Jak już wspomniano wyżej w 2014 r. gmina liczyła 5065 mieszkańców, w tym 2587 (51,08%) kobiet i 2478 mężczyzn (48,92 %).

Źródło: Opracowane na podstawie danych GUS

Dla porównania na koniec 2009 roku w gminie Łaziska mieszkało 5375 osób.

Ludność gminy (stan w dniu 31 XII 2014)

Wyszczególnienie	Sołectwa	miejscowości	Ludność				kobiety na 100 mężczyzn
			ogółem	mężczyźni	kobiety	na 1 km ²	
Województwo lubelskie	3694	4214	2147462	1040990	1106756	86	106
Powiat opolski	147	154	61803	30263	31540	76	104
Gmina Łaziska	24	25	5065	2478	2587	46	104

źródło: Urząd Statystyczny Lublin, 2013-2015

W ciągu ostatnich lat liczba ludności systematycznie zmniejsza się (tab.poniżej). W 2006 r. gminę zamieszkiwało 5449 osób, w 2010 roku – 5305, w 2012 roku – 5162 osób, a w 2014 roku – 5105 osób.

Zmiany liczby ludności w latach 2006-2014

Miejscowość	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Braciejowice	488	484	479	483	489	482	476	471	470
Głodno	260	260	264	262	258	248	242	245	237
Grabowiec	41	39	41	42	43	45	39	35	30
Janiszów	217	213	217	209	208	212	200	197	199
Kamień	390	384	378	359	353	347	348	342	340
Kamień Kolonia	58	58	59	61	57	55	52	56	56
Kępa Gostecka	333	335	339	337	343	338	336	338	339
Kępa Piotrawińska	87	85	84	84	81	83	82	80	80
Kępa Solecka	93	93	94	94	93	91	92	91	87
Łaziska Kolonia	191	189	181	182	180	176	178	169	176
Koło	61	61	56	49	46	48	49	49	50
Kopanina Kaliszańska	136	147	149	148	144	146	143	142	138
Kopanina Kamieńska	148	147	145	150	150	153	150	153	150
Kosiorów	74	74	74	76	77	75	75	74	76
Las Dębowy	308	299	301	300	292	293	497	294	292
Łaziska	527	530	525	516	518	510	498	492	498
Niedźwiada Duża	301	305	310	312	311	307	308	302	302
Niedźwiada Mała	59	58	58	56	58	57	54	53	53
Piotrawin	277	277	275	268	270	270	256	246	246
Piotrawin Kolonia	109	112	111	113	108	101	990	95	97
Trzciniec	311	310	305	299	289	275	278	278	272
Wojciechów	133	132	133	129	132	129	129	126	125
Wrzelów	232	233	233	229	224	219	215	213	210
Zakrzów	369	362	360	357	357	344	340	346	349
Zgoda	247	247	238	229	224	223	226	232	233

Razem:	5449	5434	5409	5344	5305	5227	5162	5119	5105
---------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------

w tym:

kobiety 2625

mężczyźni 2480

źródło: Opracowanie własne na podstawie danych USC Łaziska.

Stopa przyrostu naturalnego utrzymywała się w ostatnich latach na poziomie ujemnym, ostatni wartość dodatnia współczynnika przyrostu naturalnego była w latach 80-tych współczynnik ten miał wartość dodatnią. W strukturze ludności wg wieku dominowała tendencja starzenia się ludności.

Sytuację demograficzną w gminie Łaziska od 2010 roku przedstawiają poniższe tabele:

Liczba ludności Gminy na przestrzeni lat 2010 – 2014

	2010	2011	2012	2013	2014
Liczba ludności	5305	5227	5162	5119	5105
Urodzenia	62	44	59	44	47
Zgony	81	97	82	85	57

Źródło: Opracowane na podstawie danych USC Łaziska.

Liczba ludności wg płci – stan na dzień 31. 12. 2014 r.

Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
5105	2480	2625

Źródło: Opracowane na podstawie danych USC Łaziska

**Struktura wiekowa. Procentowy udział osób z poszczególnych grup wiekowych
w ogólnej liczbie ludności gminy – stan na dzień 31. 12. 2014 r.**

Grupa wiekowa	Kobiety	Mężczyźni	RAZEM	% w ogólnej liczbie mieszkańców gminy
do 18 lat	517	500	1017	19,9 %
od 18 do 65 lat	1605	1717	3322	65,1 %
powyżej 65 lat	503	263	766	15,0 %

Źródło: Opracowane na podstawie danych USC Łaziska

Z przedstawionych powyżej danych wynika, że w latach 2010-2014 na terenie Gminy Łaziska utrzymywała się tendencja spadkowa liczby ludności. Wpływ na taką sytuację ma zwiększona migracja oraz spadek wskaźnika przyrostu naturalnego.

Przewagę na terenie gminy stanowią kobiety (2.625) nad mężczyznami (2.480). W strukturze ludności według wieku zdecydowanie przeważa ludność w wieku produkcyjnym, w którym znajduje się 3.322 (65,1%) mieszkańców gminy. Jak na razie wskaźnik osób w wieku przedprodukcyjnym (19,9 %) jest nieznacznie większy od wskaźnika osób w wieku poprodukcyjnym (15,0 %), jednakże przeważająca liczba zgonów nad urodzeniami w kilku ostatnich latach (ujemny przyrost naturalny) sprawia, że ogólnopolski problem demograficzny – starzenie się społeczeństwa – jest obcy także w naszej gminie i nabiera coraz większego znaczenia, jako problem, z którym trzeba się będzie uporać. Tym bardziej, że także na terenie naszej gminy występuje i nasila się zjawisko „emigracji zarobkowej” młodych ludzi do dużych miast i poza granice kraju, a to w perspektywie może doprowadzić nie tylko do zwiększenia mieszkańców gminy w wieku poprodukcyjnym, w stosunku do liczby osób w wieku produkcyjnym które powinny służyć im pomocą i opieką, ale wręcz do wyludnienia niektórych miejscowości.

III. BEZROBOCIE

Bezrobocie jest kolejnym w hierarchii problemów, występujących na terenie gminy Łaziska, wymagających interwencji ze strony pomocy społecznej, a jest ono jedną z głównych przyczyn problemu opisanego wyżej – ubóstwa.

Bezrobocie jest zjawiskiem szczególnie niepokojącym, ma bowiem bezpośredni wpływ na poziom bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców gminy. W ujęciu społecznym bezrobocie oznacza stan bezczynności zawodowej osób zdolnych do pracy, zgłaszających gotowość jej podjęcia, przy czym dochody z pracy są dla tych osób podstawą egzystencji. Najgroźniejszymi konsekwencjami w funkcjonowaniu osób bezrobotnych i ich rodzin są przede wszystkim:

- a) obniżenie własnej wartości, poczucie bezsilności i beznadziejności oraz niepewność statusu społecznego;
- b) pogorszenie standardu życia, ubóstwo;
- c) izolacja społeczna, ograniczenie lub zaniechanie uczestnictwa w życiu kulturalnym i społecznym;
- d) stygmatyzacja;
- e) problem z zagospodarowaniem czasu wolnego.

Bezrobocie niesie również za sobą konsekwencje społeczne, bo to społeczeństwo ponosi duże koszty świadczeń na rzecz osób bezrobotnych.

Problematyką bezrobocia zajmuje się Powiatowy Urząd Pracy w Opolu Lubelskim. Na dzień 31.12.2014r. w ewidencji Urzędu pozostawały 272 osoby z terenu gminy Łaziska. Stanowili oni 5,3 % wszystkich mieszkańców gminy oraz 7,1% ogółu bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy. Stopa bezrobocia w Powiecie Opolskim w tym samym okresie wynosiła 14,3 %. Wśród osób zarejestrowanych w PUP 62,8% (2421 osób) stanowią długotrwale bezrobotni, a 8,3% (319 osób) stanowią bezrobotni z prawem do zasiłku. Skalę i cechy charakterystyczne tego problemu na terenie gminy Łaziska, na tle Powiatu Opolskiego, obrazują poniższe tabele:

Bezrobocie na terenie Gminy Łaziska.

Lata	Liczba bezrobotnych		Bezrobotni zwolnieni z przyczyn dot. zakł. pracy	Uprawnieni do zasiłku	Długotrwale bezrobotni (pow. 24 m.)
	Ogółem	Kobiety			
2010	326	148	0	37	448
2011	313	158	0	15	67
2012	310	164	2	13	100
2013	306	151	2	13	107
2014	272	145	2	15	93

Źródło danych: Powiatowy Urząd Pracy w Opolu Lubelskim

Bezrobocie w Gminie Łaziska - struktura.

WYSZCZEGÓLNIENIE O- ogółem K- kobiety			STAN BEZROBOCIA W POSZCZEGÓLNYCH LATACH (na koniec XII):							
			2010	2011	2012	2013	2014			
STOPA BEZROBOCIA W %			-	-	-	-	-			
Bezrobotni zarejestrowani (stan w końcu roku)			O	326	313	310	306	272		
			K	148	158	164	151	145		
W tym:	Zamieszkali na wsi		O	326	313	310	306	272		
			K	148	158	164	151	145		
	Z prawem do zasiłku		O	37	15	13	13	15		
			K	14	8	5	5	5		
	Niepełnosprawni		O	7	3	6	5	5		
			K	1	1	1	2	4		
ABSOLWENCI			O	326	313	310	306	272		
W tym:	Szkół wyższych		O	39	41	47	41	27		
			K	27	28	35	31	20		
	Policealnych i średnich zawodowych		O	81	70	71	81	81		
			K	35	33	40	41	51		
	Średnich ogólnokształcących		O	39	42	33	24	26		
			K	22	30	23	17	15		
	Zasadniczych zawodowych		O	86	82	84	94	78		
			K	32	36	37	32	31		
	Pozostałych		O	81	78	75	66	60		
			K	32	31	29	30	28		
Bezrobotni nowo zarejestrowani			O	51	36	30	15	22		
			K	19	12	10	6	4		
Bezrobotni wyrejestrowani			O	26	21	24	15	19		
			K	9	10	9	2	9		
W tym:	Podjęcia pracy		O	14	11	14	4	9		
			K	7	6	5	1	2		
	W tym:	Pracy niesubsydiowanej		O	7	4	11	4	3	
				K	3	3	5	1	2	
		W tym pracy sezonowej		O	0	0	0	0	0	
				K	0	0	0	0	0	
		Pracy subsydiowanej		O	7	7	3	0	6	
				K	4	3	0	0	0	
		W tym:	Prac interwencyjnych		O	0	0	0	0	0
					K	0	0	0	0	0
			Robót publicznych		O	0	0	0	0	0
					K	0	0	0	0	0
	Otrzymania pożyczki			O	7	7	3	0	5	

W tym:	Na działalność gospodarczą/ *) dotacje na rozpoczęcie działalności gospodarczej	K	4	3	0	0	0
		O	4	6	2	0	2
	W ramach utworzonego przez pracodawcę dodatkowego miejsca pracy/ *) podjęcia pracy w ramach refundacji kosztów zatrudnienia bezrobotnego	K	3	3	0	0	0
		O	3	1	1	0	3
	Rozpoczęcie szkolenia lub stażu	K	1	0	0	0	0
		O	8	0	0	0	0
	Nie potwierdzenie gotowości do pracy	K	1	0	0	0	0
		O	4	5	7	6	6
	Bezrobotni, którzy ukończyli szkolenia	K	1	3	3	1	4
		O	17	0	0	0	3
	Poszukujący pracy (stan na koniec roku)	K	6	0	0	0	0
		O	6	8	5	4	4
	Osoby uprawnione do zasiłku przedemerytalnego lub świadczenia przedemerytalnego (stan na koniec roku)	K	3	3	2	3	3
		O	0	0	0	2	0
		K	0	0	0	0	0
		O	0	0	0	0	0

Źródło danych: Powiatowy Urząd Pracy w Opolu Lubelskim

Tabela Nr 23 – Bezrobocie w Powiecie Opolskim - struktura.

WYSZCZEGÓLNIENIE O- ogółem K- kobiety				STAN BEZROBOCIA W POSZCZEGÓLNYCH LATACH (na koniec XII):							
				2010	2011	2012	2013	2014			
STOPA BEZROBOCIA W %				16,4	16,2	16,0	16,0	14,3			
Bezrobotni zarejestrowani (stan w końcu roku)				O	4462	4461	4450	4390	3853		
				K	2105	2173	2126	2073	1863		
W tym:	Zamieszkali na wsi			O	3077	3107	3163	3152	2650		
				K	1454	1529	1527	1505	1312		
	Z prawem do zasiłku			O	612	385	358	290	319		
				K	285	178	165	132	147		
	Niepełnosprawni			O	111	131	118	128	127		
				K	32	45	42	52	53		
ABSOLWENCI				O	4462	4461	4450	4390	3853		
W tym:	Szkół wyższych			O	443	491	531	505	424		
				K	306	342	373	341	294		
	Policealnych i średnich zawodowych			O	1099	1152	1149	1177	1042		
				K	553	602	599	592	550		
	Średnich ogólnokształcących			O	618	558	517	487	400		
				K	386	348	313	309	249		
	Zasadniczych zawodowych			O	1295	1266	1231	1215	1080		
				K	487	495	468	465	429		
	Pozostałych			O	1007	994	1022	1006	907		
				K	373	386	373	366	341		
Bezrobotni nowo zarejestrowani				O	602	749	479	344	401		
				K	241	192	192	135	139		
Bezrobotni wyrejestrowani				O	416	250	245	261	293		
				K	193	124	115	106	137		
W tym:	Podjęcia pracy			O	179	131	157	117	146		
				K	77	68	81	52	70		
	W tym:	Pracy niesubsydiowanej			O	77	103	122	87	82	
					K	38	57	68	46	52	
		W tym pracy sezonowej			O	0	0	0	0	0	
					K	0	0	0	0	0	
		Pracy subsydiowanej			O	102	28	35	30	64	
					K	39	11	13	6	18	
		W tym:	Prac interwencyjnych			O	19	0	0	0	0
						K	7	0	0	0	0
			Robót publicznych			O	0	0	0	0	0
						K	0	0	0	0	0

W tym:	Otrzymania pożyczki		O	83	28	35	29	61
			K	32	11	13	6	17
	Na działalność gospodarczą/ *) dotacje na rozpoczęcie działalności gospodarczej		O	55	15	26	19	26
			K	21	7	10	5	10
	W ramach utworzonego przez pracodawcę dodatkowego miejsca pracy/ *) podjęcia pracy w ramach refundacji kosztów zatrudnienia bezrobotnego		O	28	13	9	10	35
			K	11	4	3	1	7
	Rozpoczęcie szkolenia lub stażu		O	65	0	3	0	5
			K	21	0	0	1	2
	Nie potwierdzenie gotowości do pracy		O	119	69	49	103	86
			K	64	29	14	35	34
	Bezrobotni, którzy ukończyli szkolenia		O	62	0	3	2	4
			K	18	0	0	1	1

Źródło danych: Powiatowy Urząd Pracy w Opolu Lubelskim

Bezrobocie występujące na terenie gminy Łaziska ma charakter długotrwały, ale jeszcze nie strukturalny. Zaczyna się pojawiać na dużą skalę degradacja grup społecznych. Charakterystyczne jest tu występowanie tzw. „ukrytego bezrobocia”, czyli brak możliwości zarejestrowania się w urzędzie pracy osób mających niewielkie gospodarstwa rolne, które nie są w stanie wygenerować dochodów na takim poziomie, żeby można je uznać za źródło utrzymania. Osoby takie zasilają grupę osób ubogich z terenu gminy i najczęściej korzystają z pomocy ośrodka pomocy społecznej.

Jest to zgodne z tendencją ogólnokrajową, bowiem jak dowodzą przeprowadzone w tym zakresie badania, udział bezrobotnych zamieszkałych na wsi w ogólnej liczbie bezrobotnych systematycznie się zwiększa, co powoduje kumulowanie się problemów związanych z brakiem pracy na obszarach wiejskich. Powszechny Spis Rolny z 1996 określił poziom bezrobocia ukrytego w rolnictwie indywidualnym na 916,8 tys. osób. W końcu 1999 roku, łącznie z bezrobociem rejestrowanym, bez pracy pozostawało na wsi ok. 1.971 tys. osób (wg. Powszechnego Spisu Rolnego z 2002 na 4957 mieszkańców Gminy Łaziska aż 579 osób w wieku produkcyjnym pozostawało na utrzymaniu innych osób - czyli 11,7%, przy oficjalnej stopie bezrobocia na poziomie 9,32 % na terenie gminy w tym okresie).

Trudności w aktywizacji zawodowej bezrobotnych mieszkańców wsi powodują, że bezrobocie na obszarach wiejskich ma charakter długotrwały, często wręcz chroniczny. Wśród bezrobotnych na wsi odsetek osób pozostających bez

pracy ponad rok, jest zdecydowanie większy niż wśród ogółu bezrobotnych. (Niedzielski E. (2000). *Przedsiębiorczość gospodarcza i bezrobocie na obszarach wiejskich*. Olsztyn – za „Problemy Społeczne” *Biuletyn Wojewódzki ROPS w Lublinie* nr 4/2007 s. 15, 16; dane dotyczące gminy Łaziska z „Podstawowych informacji ze spisów powszechnych” dla Gminy Łaziska – Urząd Statystyczny w Lublinie, 2003).

Podstawowe przyczyny utrzymywania się wysokiego poziomu bezrobocia na obszarach wiejskich to:

- a) mała aktywność gospodarcza obszarów wiejskich, wynikająca z samej istoty wsi, co wyraża się w rozproszeniu sieci osiedleńczej, a w efekcie z małej gęstości zaludnienia,
- b) niski poziom zagospodarowania infrastrukturalnego wsi, zwłaszcza trudności komunikacyjne, co zniechęca do inwestowania na wsi oraz utrudnia mieszkańcom wsi zatrudnienia poza miejscem zamieszkania,
- c) ogólnie gorszy poziom przygotowania zawodowego ludności wiejskiej, niższe kompetencje językowe, społeczne i cywilizacyjne, co zmniejsza konkurencyjność na rynku pracy (źródło - *Problemy Społeczne” Biuletyn Wojewódzki ROPS w Lublinie* nr 4/2007 s.16).

Wszystkie te wymienione wyżej przyczyny występowania problemu bezrobocia są obecne także w Gminie Łaziska.

W szczególnie trudnej sytuacji znajdują się młodzi mieszkańcy wsi, stanowiący duży odsetek bezrobotnych. Na podstawie przeprowadzonych w tym celu badań stwierdzono, że największa liczba osób bezrobotnych zamieszkujących na wsi to osoby młode, które po ukończeniu szkoły nie mogą znaleźć pracy. Legitymują się oni najczęściej wykształceniem zawodowym. Wykształcenie wyższe posiadało jedynie 10 % ogółu badanych, a podstawowe 15 %. Tak niski poziom wykształcenia ludzi zamieszkujących w środowisku wiejskim na ogół spowodowany jest trudną sytuacją materialną rodzin, ale również gorszą ofertą edukacyjną na terenach wiejskich. Jest on również jedną z najważniejszych przeszkód w rozwoju wsi i w znalezieniu zatrudnienia poza rolnictwem oraz sprzyja bezrobociu. Brak skutecznych programów zatrudnienia młodych osób

z terenów wiejskich tworzy bowiem zagrożenie dziedziczenia bezrobocia i biedy, a tym samym kumulowanie się negatywnych skutków pozostawania bez pracy zarówno z punktu widzenia jednostkowego, jak i społecznego. (*„Problemy Społeczne” Biuletyn Wojewódzki ROPS w Lublinie nr 4/2007 s. 16 i 17*).

Wobec powyższego, stwierdzić należy, że zarówno bezrobocie, jak i towarzyszące mu ubóstwo, będące najczęstszą przyczyną przyznawania pomocy społecznej na terenie gminy Łaziska, stanowią poważne zagrożenie dla jej rozwoju tak ekonomicznego, jak i społecznego. Wnioski z przeprowadzonych w celu zbadania tego zjawiska analiz, zawartych w cytowanym już Biuletynie Wojewódzkim Nr 4/2007 Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Lublinie, wykazują, że większość badanych osób bezrobotnych, zamieszkujących tereny wiejskie, charakteryzuje bierna postawa na rynku pracy oraz częste korzystanie z pomocy państwa. Stosując takie strategie radzenia sobie z bezrobociem nie wykorzystują wszystkich możliwości oferowanej im przez instytucje państwowe pomocy (np. deklarują zainteresowanie, ale nie wykorzystują w pełni takich form pomocy oferowanej przez urzędy pracy, jak: staże, szkolenia, kursy, doradztwo zawodowe, kredyty na działalność gospodarczą) skupiając się jedynie na uzyskaniu pomocy materialnej na zaspokojenie podstawowych potrzeb bytowych, np. w formie zasiłków (*„Problemy Społeczne” Biuletyn Wojewódzki ROPS w Lublinie 4/2007 s. 21*). Prawidłowość ta potwierdza się i na terenie gminy Łaziska.

IV. Infrastruktura techniczna:

Drogi:

Na terenie gminy nie ma dróg krajowych a powiązanie z nimi następuje poprzez sieć dróg powiatowych i wojewódzkich. Układ komunikacyjny w gminie Łaziska składa się z sieci drogowej. Najważniejszym szlakiem komunikacyjnym w gminie jest droga wojewódzka – Kamień – Opole Lub. – Chodel, dalej w kierunku Lublina.

Drogi (w km)				Razem
Krajowe	Wojewódzkie	Powiatowe	Gminne	
0	21	39	84,3	144,3

Jak wynika z przedstawionego powyżej zestawienia łączna długość dróg utwardzonych w gminie wynosi 144,3 km. Stan techniczny dróg wojewódzkich i powiatowych, na terenie gminy Łaziska, można ocenić jako słaby. Najgorsza sytuacja jest na drodze powiatowej nr 747 relacji Kamień Opole Lubelskie przez Łaziska, gdzie stan nawierzchni wymaga przeprowadzenia natychmiastowego remontu.

Na obszarze gminy Łaziska nie ma sieci kolejowej.

Sieć wodociągowa:

Na terenie gminy zlokalizowane są cztery hydrofarmy: Zgoda, Braciejowice, Wojciechów, Kępa Gostecka. Stacja uzdatniania wody znajduje się w Braciejowicach. W okresach wiosennych i letnich występuje niedobór wody spowodowany gwałtownym występującym w jednym czasie zapotrzebowaniem wody do zabiegów chemicznych w uprawach polowych. Niektóre odcinki sieci wymagają wymiany z powodu przestarzałych technologicznie materiałów jakie były w przeszłości stosowane.

W gminie Łaziska długość czynnej sieci rozdzielczej bez przyłączy wynosi 94,1 km, przyłączonych jest do sieci 1639 budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania zaś do mieszkań w tych budynkach 1280 punktów. W ciągu roku pobór wody wynosi 285,3 dam³ z czego do gospodarstw domowych dostarczanych jest 135,2 dam³ co stanowi 47,4%.

Sieć kanalizacyjna:

Na terenie gminy nie ma sieci kanalizacyjnej

Gazownictwo i ogrzewnictwo

Gmina Łaziska, podobnie jak sąsiednie gminy powiatu opolskiego tj. gmina Wilków, Karczmiska, Józefów nie posiada sieć gazowej. Zdecydowana większość zabudowy wiejskiej jak również obiektów użyteczności publicznej bazuje obecnie w ciepłownictwie na paliwach stałych takich jak: węgiel, drewno opałowe. Nieliczne gospodarstwa domowe korzystają z gazu propan – butan, oleju opałowego jako źródło energii. Te pierwsze instalacje wyposażone są w specjalne zbiorniki napełniane okresowo z cystern samochodowych gazem płynnym.

Telekomunikacja

W gminie Łaziska przewodową sieć telekomunikacyjną obsługuje głównie firma „Telekomunikacja Polska S.A.”. Pojemność zainstalowanej automatycznej centrali telefonicznej jest wykorzystana w ok. 80,0%. Teren gminy jest w pełnym zasięgu sieci telefonii bezprzewodowej takich operatorów jak: Play, Orange, Plus.

V. Sfera społeczna:

Szkolnictwo:

Na terenie gminy funkcjonują 4 szkoły podstawowe.

- SZKOŁA PODSTAWOWA W KĘPIE PIOTRAWIŃSKIEJ (Liczba uczniów - 75)

Uczniowie dojeżdżają z następujących miejscowości: Zgoda (19 uczniów), Kopanina Kaliszańska (15 uczniów) Kol. Łaziska (11 uczniów), Łaziska (2 uczniów), Wrzelowiec – Kieszki (7 uczniów), Kopanina Kamieńska (7 uczniów), Wojciechów (12 uczniów),

- SZKOŁA PODSTAWOWA W BRACIEJOWICACH (Liczba uczniów 94)

Uczniowie dojeżdżają z następujących miejscowości: Niedźwiada M. (5 uczniów) Niedźwiada D. (30 uczniów), Głodno (26 uczniów), Las Dębowy (3 uczniów), Kolonia Koło (9 uczniów), Zagłoba (1 uczeń), Wrzelów (1 uczeń).

- SZKOŁA PODSTAWOWA W KAMIENIU Liczba uczniów: 105

Uczniowie dojeżdżają z następujących miejscowości: Łaziska (17 uczniów), Kol. Łaziska (6 uczniów), Janiszów (15 uczniów), Kępa Gostecka (41 uczniów), Piotrawin (3 uczniów)

- PUBLICZNA SZKOŁA PODSTAWOWA W ZAKRZOWIE Liczba uczniów: 19

- ODDZIAŁ PRZEDSZKOLNY PRZY SZKOLE PODSTAWOWEJ W KĘPIE PIOTRAWIŃSKIEJ Liczba dzieci w oddziale przedszkolnym – 25

- ODDZIAŁ PRZEDSZKOLNY PRZY SZKOLE PODSTAWOWEJ W BRACIEJOWICACH Liczba dzieci w oddziale przedszkolnym – 23

- ODDZIAŁ PRZEDSZKOLNY PRZY SZKOLE PODSTAWOWEJ W KAMIENIU Liczba dzieci w oddziale przedszkolnym: 19

- GIMNAZJUM W ŁAZISKACH Liczba uczniów: 155 z czego z terenu gminy dojeżdża 131 dzieci.

Młodzież z terenu gminy może kontynuować edukację korzystając z sieci szkół średnich prowadzonych przez Powiat Opolski:

- Zespół Szkół w Opolu Lubelskim
- Zespół Szkół Zawodowych im. Stanisława Konarskiego w Opolu Lubelskim
- Zespół Szkół w Poniatowej
- Zespół Szkół Technicznych w Poniatowej
- Zespół Szkół w Chodlu
- Specjalny Ośrodek Szkolno Wychowawczy
- Zespół Szkół Rolniczych im. Ireny Kosmowskiej w Kluczkowicach.

DOSTĘP DO NOWYCH TECHNOLOGII

Obecnie na terenie gminy Łaziska możliwy jest dostęp do Internetu poprzez sieć kablową „Telekomunikacji Polskiej S. A.” W ramach korzystania z usług tej sieci, jak również konkurencyjnej sieci Netia. Możliwe jest także korzystanie z Internetu drogą radiową oraz poprzez usługi sieci telefonii bezprzewodowej takich operatorów jak: Play, Orange, Plus. Jednakże usługi te są jeszcze dosyć drogie, jak na możliwości większości mieszkańców gminy Łaziska i jak na razie nie wszystkie gospodarstwa domowe mają stały dostęp do Internetu.

Na terenie gminy Łaziska, poza możliwością korzystania z osobistego komputera i dostępem do Internetu w ramach własnego gospodarstwa domowego możliwy jest też dostęp do tej sieci poprzez:

- pracownie komputerowe w szkołach (obecnie dysponują 56 stanowiskami komputerowymi) – w zasadzie dostępne jedynie dla uczniów tych szkół,
- stanowiska komputerowe w Gminnej Bibliotece i Domu Kultury w Łaziskach (5 stanowiska), w Filiach bibliotecznych w Kamieniu, Kępie Piotrawińskiej i Braciejowicach (po 2 stanowiska) – dostępne dla czytelników,.

Ochrona zdrowia:

Ambulatoryjna opieka zdrowotna na terenie gminy Łaziska sprawowana jest przez Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Eskulap” w Łaziskach. Placówka działa na podstawie rejestracji w Rejestrze Zakładów Opieki Zdrowotnej Wojewody Lubelskiego. Działalność finansowana jest przez Lubelską Regionalną Kasę Chorych na podstawie kontraktu na ambulatoryjną opiekę zdrowotną. Placówka obejmuje swoją opieką 5 065 pacjentów, którzy złożyli deklaracje, oraz znajdują się na liście ubezpieczonych LKRCH. Pacjenci przyjmowani są w Łaziskach. Lekarze zatrudnieni w placówce udzielają również porad w domu pacjenta (wizyty domowe). Porady te uzgadniane mogą być drogą telefoniczną.

Miesięcznie lekarze udzielają ok. 1000 porad ambulatoryjnych oraz ok. 20 wizyt domowych. Pielęgniarki środowiskowe odbywają ok. 100 wizyt w domu pacjenta.

Pomoc społeczna:

Pomoc społeczna jest jedną z dziedzin polityki społecznej państwa. Zasadniczym celem działania pomocy społecznej jest wspieranie osób i rodzin w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb życiowych oraz umożliwienia im bytowania w warunkach odpowiadających godności osoby ludzkiej. Działania prowadzone w zakresie pomocy społecznej mają również na celu umocnienie poczucia bezpieczeństwa socjalnego osób i rodzin oraz udzielenie im pomocy w przypadku trudnej sytuacji życiowej, której nie są w stanie przezwyciężyć przy wykorzystaniu własnych środków, możliwości i uprawnień.

Obowiązek realizacji zadań pomocy społecznej spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz organach administracji rządowej w zakresie przewidzianym ustawą z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej. Polega ona w szczególności na: przyznawaniu i wypłacaniu przewidzianych ustawą świadczeń, pracy socjalnej, prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej, analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej, rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy.

Pomoc finansowa ma docierać tylko i wyłącznie do osób i rodzin, które własnym staraniem nie są w stanie zabezpieczyć swoich podstawowych potrzeb. Zadaniem pomocy społecznej jest także zapobieganie trudnym sytuacjom życiowym przez podejmowanie

działań zmierzających do usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

Na terenie gminy Łaziska zadania pomocy społecznej realizowane są przez Ośrodek Pomocy Społecznej. Na czele Ośrodka stoi kierownik, któremu podlega dwóch starszych pracowników socjalnych, główny księgowy, dwóch starszych referentów do spraw świadczeń rodzinnych, dwóch referentów do spraw GCI. Osoby zatrudnione w OPS posiadają wykształcenie zgodne z wymogami ustawy oraz stale poszerzają i udoskonalają wiedzę w zakresie opieki społecznej.

Ośrodek Pomocy społecznej realizuje zadania określone w ustawie o pomocy społecznej oraz z zakresu: świadczeń rodzinnych, zaliczki alimentacyjnej, funduszu alimentacyjnego.

CHARAKTERYSTYKA GRUP OBJĘTYCH POMOCĄ SPOŁECZNĄ W GMINIE.

Począwszy od 2012 r. na terenie gminy Łaziska odnotowuje się spadek liczby osób objętych pomocą społeczną. Transformacje zachodzące od tego okresu w kraju niosły za sobą pozytywne i negatywne skutki społeczne. Do tych negatywnych z pewnością możemy zaliczyć bezrobocie i spadek opłacalności produkcji rolnej, która, jak już wspomniano wyżej, jest podstawą utrzymania i generowania dochodów mieszkańców gminy Łaziska, a w związku z tym pogarsza się sytuacja materialna w rodzinach i postępuje ubożenie społeczeństwa na tym terenie. Z tymi problemami Gmina Łaziska boryka się od początku lat 90-tych. Znaczna część osób, które wtedy utraciły pracę do dziś są osobami długotrwale bezrobotnymi. Z powodu braku zatrudnienia nie posiadają środków materialnych na zaspokojenie podstawowych potrzeb i stają się świadczeniobiorcami Pomocy Społecznej.

Liczba osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej w poszczególnych latach

rok	Liczba osób, którym wydano decyzje o przyznaniu pomocy społecznej	Rodziny, którym wydano decyzję o przyznaniu pomocy społecznej		Ilość mieszkańców gminy w danym roku	Procent osób korzystających z pomocy społecznej w stosunku do ilości mieszkańców gminy w danym roku	Procent osób w rodzinie, które korzystały z pomocy społecznej w stosunku do ilości mieszkańców gminy w danym roku
		Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie			
2010	351	222	797	5075	6,92%	15,70%
2011	354	222	784	5087	6,96%	15,41%
2012	241	158	559	5449	4,42%	10,26%
2013	243	158	536	5458	4,45%	9,82%
2014	204	140	470	5443	3,75%	8,63%

Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Łaziskach

Jak wynika z powyższych danych wzrastająca w latach 2010 - 2011 liczba osób korzystających z pomocy OPS świadczyła o ubożeniu społeczeństwa, co było zgodne z tendencją ogólnokrajową. Natomiast od 2012 roku nastąpiło załamanie się tendencji wzrostowej, co spowodowane zostało wyjściem z systemu pomocy społecznej rent socjalnych do ZUS – u, natomiast w 2013 r. wyjściem zasiłków stałych dla matek opiekujących się dziećmi niepełnosprawnymi oraz zasiłków z tyt. macierzyństwa do świadczeń rodzinnych. To zafałszowuje obraz rzeczywistości bowiem faktycznie osoby korzystające do tej pory z wymienionych wyżej świadczeń w większości nie zaprzestały z nich korzystać, jednakże przedstawione wyżej dane tego nie obrazują, bo pomoc ta udzielana jest za pośrednictwem innych instytucji, nie ośrodka pomocy społecznej, skąd pochodzą przedstawione powyżej informacje. Ponadto w Gminie Łaziska w 2011r. pewna grupa osób otrzymała zasiłki celowe na pokrycie wydatków związanych z klęską powodzi, która wystąpiła w 2010 r. W większości nie były to osoby stale

korzystające z pomocy społecznej, a tylko w tym sporadycznym przypadku. Nie są to wobec tego dane adekwatne do rzeczywistości i nieco zafałszowują jej obraz.

Natomiast zjawisko malejącej liczby osób korzystających z pomocy społecznej w Gminie Łaziska daje się zauważyć od 2012 roku, co w tym wypadku spowodowane jest m. in. następującymi przyczynami:

- możliwością podjęcia pracy za granicą,
- zmianą przepisów prawa dotyczących uprawnień do ubezpieczenia zdrowotnego, co spowodowało, że część osób nie ponowiło rejestracji w PUP i zostało wyrejestrowanych (zarejestrowanie i posiadanie statusu osoby bezrobotnej jest jednym z warunków przyznania pomocy finansowej),
- wzrostem zatrudnienia w sektorze prywatnym oraz możliwością podjęcia sezonowych prac u okolicznych rolników,
- możliwością odbycia stażu przez absolwentów oraz odbycia przygotowania zawodowego.

Powyższe przyczyny miały znaczący wpływ na zmniejszenie liczby osób korzystających z pomocy z tut. Ośrodka, choć jak stwierdzono powyżej mają one wpływ jedynie na oficjalne dane dotyczące udzielania pomocy społecznej mieszkańcom Gminy Łaziska i nie obrazują w pełni skali występowania tego problemu na terenie naszej gminy. Faktycznie liczba osób i rodzin, a co za tym idzie osób w rodzinach potrzebujących wsparcia ze strony instytucji zajmujących się pomocą socjalną jest z pewnością na poziomie procentowym zbliżonym do roku 2010 – sprzed zmian ustawowych opisanych powyżej, które oficjalnie ograniczyły liczbę świadczeniobiorców pomocy społecznej udzielanej przez ośrodki opieki społecznej. Można się nawet pokusić o stwierdzenie, że jest ona wyższa, co zostanie wykazane w dalszej części niniejszego dokumentu, a co wynika z faktu rozszerzenia spektrum form udzielanej pomocy społecznej, chociaż większość z nich oficjalnie się do niej nie zalicza, bowiem nie jest to pomoc udzielana na podstawie ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej, tylko kilku innych aktów prawnych, jednakże de facto nadal jest to pomoc z funduszy publicznych, udzielana przez państwo osobom w trudnej sytuacji (z reguły warunkiem jej przyznania jest kryterium dochodowe, lub rzadziej trudna sytuacja wynikająca z innych okoliczności). Ponadto w najbliższej przyszłości możemy się spodziewać eskalacji tego zjawiska,

ze względu na skutki kryzysu finansowego i gospodarczego, panującego na świecie, które z pewnością dotkną i nas (spodziewane powroty z emigracji osób, dla których zabrakło pracy za granicą lub stała się ona nieopłacalna, coraz niższa opłacalność produkcji rolnej, a w związku z tym dalsze ubożenie społeczeństwa wsi i ograniczenie zatrudnienia osób do pomocy przy pracach sezonowych w gospodarstwach rolnych).

Bezpieczeństwo:

Na stan bezpieczeństwa publicznego na terenie gminy Łaziska ma wpływ zwiększające się bezrobocie, ubożenie się społeczeństwa i patologie społeczne takie jak alkoholizm, propagowanie w mediach negatywnych postaw, problem zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży.

Najczęściej popełniane przestępstwa to włamania, kradzieże mienia, rozboje, samobójstwa i prowadzenie pojazdów pod wpływem alkoholu.

Na stan bezpieczeństwa publicznego składa się także bezpieczeństwo na drogach co wiąże się ze zwiększonym natężeniem ruchu drogowego. Do głównych przyczyn wypadków należy zaliczyć:

- błędy osób pieszych, brak elementów odblaskowych na ubraniach,
- nadmierna prędkość,
- niedostosowanie prędkości ruchu do warunków panujących na drodze, korzystanie osób w podeszłym wieku z ruchu drogowego,
- zły stan nawierzchni dróg lub brak odpowiednich ciągów pieszych (poboczy)

Kultura i rekreacja:

Działalność kulturalna w Gminie Łaziska opiera się na utworzonej w dniu 01 maja 1998 r., - na bazie dobrze funkcjonującej biblioteki gminnej i trzech filii bibliotecznych oraz jednego punktu bibliotecznego - placówce kulturalnej – Gminnej Bibliotece i Domu Kultury w Łaziskach. Obecnie funkcjonuje ona w postaci siedziby głównej GBiDK mieszczącej się w Łaziskach, oraz sieci filii bibliotecznych:

- Filii Bibliotecznej w Braciejowicach
- Filii Bibliotecznej w Kamieniu
- Filii Bibliotecznej w Kępie Piotrawińskiej

zlokalizowanych w budynkach szkół podstawowych w wymienionych wyżej miejscowościach.

Wszystkie placówki biblioteczne mają obowiązek gromadzenia, opracowywania i udostępniania oraz selekcji księgozbioru. Każda z nich prowadzi działalność w zakresie lekcji bibliotecznych, konkursów recytatorskich i różnorodnych imprez czytelniczych. Filie biblioteczne pełnią także rolę bibliotek szkolnych.

GBiDK w Łaziskach wraz z filiami zajmuje się rozwijaniem aktywnego uczestnictwa w kulturze, promocją gminy i regionalizmem. Jej oferta obejmuje: czytelnictwo, w tym czytelnię internetową, zajęcia w grupach zainteresowań, imprezy kulturalno – rozrywkowe, a także spotkania rozwojowe dla mieszkańców gminy. Biblioteka gminna i filie poza klasycznym kanonem książek stale proponują szeroką gamę bestsellerów i nowości wydawniczych. Na początku 2009 r. zasoby książkowe dostępne w GBiDK i filiach stanowią 32.059 woluminów, dzięki temu mieszkańcy gminy Łaziska stanowią jedno z najbardziej rozczytanych środowisk w powiecie. Niestety jednocześnie w ostatnim okresie maleje liczba czytelników, co jest zgodne z tendencją ogólnokrajową w tym zakresie, bowiem czytelnictwo przegrywa konkurencję z telewizją i Internetem. Mając to na względzie GBiDK nieustannie podejmuje różne akcje promujące czytelnictwo i zachęcające mieszkańców do tej formy spędzania wolnego czasu, szczególnie mając na uwadze młodsze pokolenie. W tym celu organizuje festyny literackie „Powitanie wakacji z”, czy też „Spędź wakacje w... bibliotece!” kierowane głównie do dzieci i młodzieży.”, akcje czytelnicze i spotkania DKK, a także planuje rozwój swojej działalności poprzez przystąpienie do Programu Rozwoju Bibliotek, w celu podniesienia kompetencji wszystkich pracowników, jak również i zaopatrzenia bibliotek w nowe sprzęty i niezbędne wyposażenie.

W GBiDK w Łaziskach obok działalności typowo bibliotecznej utworzono kółka zainteresowań. Obecnie działają:

- grupa plastyczna „Graffiti”
- grupa wokalna „Wisielka”
- zespół folklorystyczny „Powiśle”
- Klub Seniora ZNP
- Międzypokoleniowy Klub Kobiet Aktywnych

Członkowie grupy plastycznej wykonują prace, wykorzystywane jako oprawa plastyczna wystaw i imprez okolicznościowych w gminie, a członkowie zespołu wokalnego uświetniają swoimi występami imprezy organizowane w gminie oraz zdobywają wysokie pozycje i nagrody na przeglądach muzycznych.

Zespół „Powiśle” swoimi występami uświetnia imprezy gminne i powiatowe oraz występuje na przeglądach zespołów folklorystycznych i ludowych – zarówno lokalnie jak i wojewódzko.

Klub Seniora zrzesza, nauczycieli-emerytów, a także wszystkich seniorów zainteresowanych wspólnym spędzaniem czasu. Organizuje on wspólne Wigilie, spotkania karnawałowe, a także biesiady, ogniska i wyjazdy na wydarzenia kulturalne.

Międzypokoleniowy Klub Kobiet Aktywnych – działa na rzecz kobiet, które chcą twórczo i wspólnie spędzić razem czas. Organizuje on liczne spotkania, wyjazdy, warsztaty rozwojowe, a także dyskusje z udziałem interesujących gości. Jego działalność sprzyja nawiązywaniu więzi i przyjaźni wśród kobiet z terenu naszej gminy.

Grupa plastyczna „Graffiti”

Źródło: GBiDK

Grupa wokalna „Wiselka”

Źródło: GBiDK

Zespół „Powiśle”:

Źródło: GBiDK

Klub Seniora ZNP

Źródło: GBiDK

Międzypokoleniowy Klub Kobiet Aktywnych

Źródło: GBiDK

Przy współpracy GBiDK i w jej lokalu jest też regularnie organizowane uroczyste wręczenie medali za długoletnie pożycia małżeńskie.

„50 – lecie pożycia małżeńskiego”

Źródło: GBiDK

Ponadto Gminna Biblioteka i Dom Kultury nieustannie bierze udział w licznych programach i projektach grantowych, współpracując m.in. z następującymi podmiotami:

- „O finansach w...bibliotece” – Narodowy Bank Polski
- ABC Domowych Finansów - Fundacja Wspomagania Wsi
- Akademia Orange dla bibliotek – Fundacja Orange
- „Młodzi Menedżerowie Kultury” – Towarzystwo Inicjatyw Twórczych „ę”
- „Małe projekty” – LGD i Urząd Marszałkowski
- „Zakup nowości wydawniczych” – Biblioteka Narodowa
- „Pożyteczne ferie” – Fundacja Wspomagania Wsi
- „Strefa eksperymentu” – Polsko Amerykańska Fundacja Wolności
- „Kierunek: BIBLIOTEKA” – Fundacja Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego
- „Program wsparcia partnerstw bibliotek I i II rundy PRB”-Centrum Aktywności Lokalnej

V. AKTYWNOŚĆ GOSPODARCZA

▪ ROLNICTWO

Podstawą gospodarki gminy i jednocześnie podstawowym źródłem utrzymania mieszkańców gminy Łaziska jest, działające w przeciętnych warunkach agroekologicznych, rolnictwo. W gminie dominują grunty klasy IV i IV a. Szacunkowo można stwierdzić, iż działa tu 1418 gospodarstw, przy czym średnia wielkość gospodarstwa wynosi 5,86 ha i od 2009 roku zmniejszyła się ilość gospodarstw o ok. 600, natomiast zwiększyła się średnia powierzchnia gospodarstwa o ok. 2,00 ha (wtedy funkcjonowało ok. 2000 gospodarstw). Tylko ok. 10 z funkcjonujących gospodarstw mieści się w przedziale 15 – 24 ha, a aż 60 % ma powierzchnię mniejszą od przeciętnej. Świadczy to z jednej strony o postępującym rozdrabnianiu się powierzchni funkcjonujących w gminie gospodarstw, co może w przyszłości doprowadzić do problemów z uzyskaniem wystarczającego dochodu dla rodzin z tego się utrzymujących, a z drugiej strony o tendencji do kumulacji większej liczby gruntów rolnych przez zamożniejszych rolników, nastawionych na produkcję rolną w większym zakresie niż w ramach rodzinnego gospodarstwa rolnego. Ponadto ten dział gospodarki w gminie Łaziska rozwija się w specyficzny, nietypowy dla regionu sposób – przy wyjątkowej pozycji jednej z grup upraw – sadów owocowych (stanowią one aż ok. 60,55 % użytków rolnych w gminie Łaziska). Pozostałe dziedziny rolnictwa (znajdują się tu również plantacje chmielu, owoców miękkich i warzyw oraz gospodarstwa specjalizujące się w produkcji mleka), mimo lepszych od przeciętnych (na tle województwa) warunków uzyskują wyniki poniżej poziomu najlepszych gmin w województwie. Może być to źródłem problemów tego sektora gospodarki w gminie Łaziska, ponieważ skoncentrowanie się na produkcji sadowniczej większości gospodarstw w gminie i wykorzystanie na nią większości użytków rolnych, przy jednoczesnym braku odpowiednio chłonnej bazy przetwórczej w bezpośredniej bliskości gminy powoduje trudności ze zbytem tych płodów rolnych, a co za tym idzie trudności materialne mieszkańców gminy uzależnionych od pracy w tych gospodarstwach. Ma to ogromne znaczenie dla prawidłowego rozwoju gminy, ponieważ, jak wykazał Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań aż 78 % pracujących mieszkańców gminy zaangażowanych było właśnie w rolnictwie (tab. 16 i 17) i stan ten jeśli zmienił się od tego

czasu, to w kierunku powiększenia się liczby osób utrzymujących się z rolnictwa (o czym świadczy m. in. rozdrobnienie powierzchni funkcjonujących gospodarstw rolnych, do czego doprowadził ich podział na następców), a dochody w rolnictwie uzależnione są od ekonomicznych uwarunkowań zewnętrznych.

Ludność według głównego źródła utrzymania (2014.)

Wyszczególnienie	Ogółem	W tym utrzymujący się z pracy			
		razem	poza rolnictwem		
			razem	najemna	na rachunek własny lub z dochodów z najmu
Powiat opolski	64055	37086	19657	17459	2198
Gmina Łaziska	4957	3183	699	620	79

Źródło danych: Urząd Statystyczny w Lublinie - dane z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2010 r.

Ludność utrzymująca się z rolnictwa i źródeł niezarobkowych (2009 r.)

Utrzymujący się z					
pracy w rolnictwie		niezarobkowego źródła			
		razem	emerytury	renty z tytułu	pozostałych
niezdolności					
do pracy					
razem	w tym w swoim gospodarstwie rolnym (działce rolnej)			(renta inwalidzka)	niezarobkowych źródeł
Województwo lubelskie					
358 462	336 847	842 682	377 143	264 578	200 961
Powiat opolski					
17 429	16 526	26 618	11 943	7 503	7 172

Gmina Łaziska					
2 484	2 365	1 793	1 157	401	215

Źródło danych: Urząd Statystyczny w Lublinie - dane z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2010 r.

Poza powyższą ogólną charakterystyką dominującej na terenie gminy Łaziska działalności gospodarczej, stwierdzić należy, iż Gmina Łaziska ma bardzo zróżnicowane warunki do produkcji rolniczej. Jej część północna i północno zachodnia z wsiami Braciejowice, Głodno, Grabowiec, Koło, Las Dębowy, Niedźwiada Mała, Wrzelów, Zakrzów, ma względnie dobre gleby, co sprzyja kulturze rolnej na tym terenie. Jest to najlepiej rozwinięta część gminy jeśli chodzi o sadownictwo, występują tu też duże plantacje chmielu oraz owoców miękkich typu maliny, truskawki, wiśnie. Dosyć dobre warunki gospodarowania występują także w części południowej gminy, z wsiami: Zgoda, Kopanina Kaliszańska, Kępa Piotrawińska, Wojciechów, Kosiorów – te tereny także charakteryzują się występowaniem dużej ilości upraw sadowniczych (głównie jabłoniowe i wiśniowe, choć pojawiają się także czereśniowe, aronia i uprawa orzechów laskowych) oraz owoców miękkich (porzeczki, maliny, truskawki) i warzywniczych. Część wschodnia gminy z wsiami Kępa Gostecka, Kępa Solecka, Kamień, Piotrawin także specjalizuje się w uprawach sadowniczych i ogrodniczych, z większą intensywnością niż w innych częściach gminy upraw warzywniczych. Ze względu na bezpośrednią bliskość Wisły i skupisko obiektów zabytkowych oraz obiektów infrastruktury turystycznej właśnie w tej części gminy, szczególnie wsie Kamień i Piotrawin, mają bardzo duży potencjał rozwojowy w kierunku agroturystyki. Środkowa i zachodnia część gminy, z wsiami Łaziska, Janiszów, Kolonia Łaziska, Trzciniec i Niedźwiada Duża, ma słabe warunki glebowe – wcześniej specjalizowały się one w produkcji zbóż, buraków cukrowych, tytoniu i ziemniaków, ponieważ tylko te uprawy udawały się na niskiej jakości glebach tej części gminy. Obecnie, po przemianach ekonomicznych i utracie opłacalności tej produkcji, gospodarstwa prowadzone w tej części gminy zaczęły się specjalizować w produkcji warzywniczej (bezpośrednia bliskość dużych odbiorców tego towaru – chłodni „Twardzik s. c.” i Fruvitaland) oraz w coraz większym stopniu w produkcji sadowniczej.

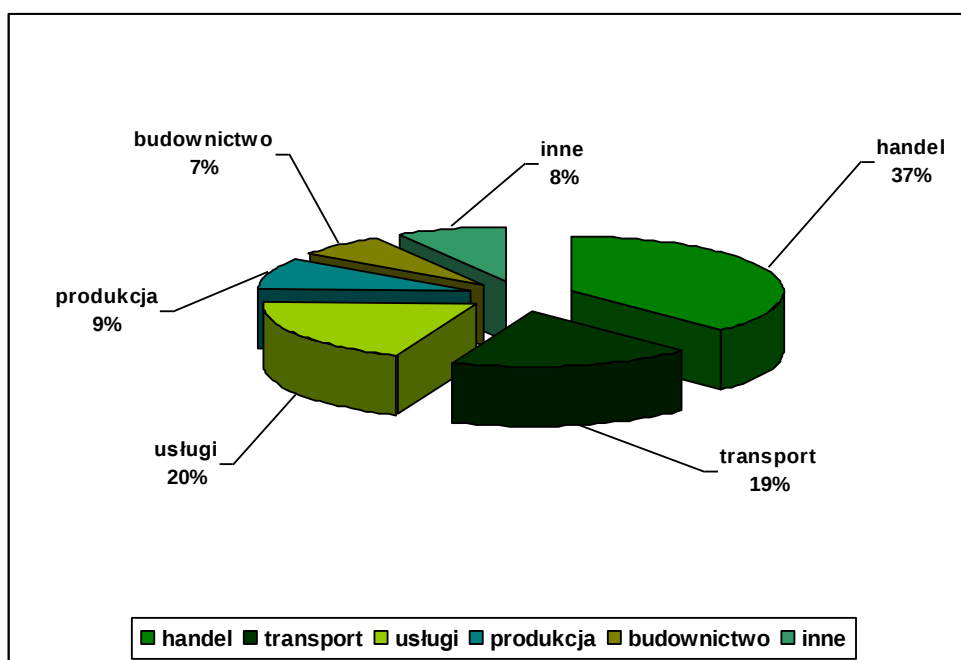
W gminie istnieje dwie grupy producenckie w zakresie produkcji sadowniczej zawiązane przez lokalnych rolników, co ułatwia im działanie i organizację zbytu w tym sektorze rolnictwa. W innych formach produkcji rolnej grupy producenckie nie występują.

▪ PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

Jak już stwierdzono wyżej głównym kierunkiem działalności gospodarczej na terenie gminy jest rolnictwo, z przewagą produkcji sadowniczej. Natomiast jeśli chodzi o pozostałą działalność gospodarczą to stwierdzić należy, że w gminie nie ma przemysłu ciężkiego, brak jest też innych zakładów przemysłowych, a także małych i średnich przedsiębiorstw, które oferowałyby miejsca pracy poza rolnictwem i przyczyniały się do rozwoju gminy, także w innych, poza rolnictwem, kierunkach.

Wg stanu na koniec 2014 r. na terenie gminy Łaziska zarejestrowanych było – 150 podmiotów gospodarczych, z czego 148 zaliczane było do małych podmiotów gospodarczych. Większość podmiotów funkcjonuje w formie jednoosobowej działalności gospodarczej. Tylko nieliczne z nich zatrudniają 1–2 pracowników, w przeważającej liczbie osoba fizyczna rejestrująca działalność gospodarczą sama ją wykonuje bez pomocy dodatkowych pracowników, co wynika głównie z wysokich kosztów zatrudnienia, jakie musiałaby ponieść na dodatkowego pracownika. Ze wszystkich zarejestrowanych podmiotów gospodarczych większość z nich ma wpisany jako przedmiot działalności handel (w tym przeważa działalność w zakresie skupu i odsprzedaży płodów rolnych), 46 - transport, 49 - usługi (w tym 13 usługi w zakresie przetwórstwa art. spożywczych, 33 różnego rodzaju usługi, a tylko 2 usługi przemysłowe), 22 - produkcja i przetwórstwo (w tym 16 w zakresie art. spożywczych, a 6 w zakresie przemysłu), 17 – budownictwo i 21 – inne (procentowy podział obrazuje poniższy wykres).

Podmioty gospodarcze z terenu gminy Łaziska wg. głównych form prowadzonej działalności

Źródło danych: opracowanie własne Urzędu Gminy Łaziska

Wiele z zarejestrowanych podmiotów ma wpisanych kilka przedmiotów działalności, jednakże zwykle wykonują jeden, czy dwa z głównych zakresów działalności. W okresie letnim następuje zjawisko nasilenia się aktywności gospodarczej, gdyż rejestruje się kilkanaście podmiotów prowadzących skup owoców i warzyw oraz kilka nowych podmiotów chcących prowadzić działalność handlowo – usługową na terenach rekreacyjnych gminy.

Największe podmioty gospodarcze to:

1. „Artur Twardzik s. c.” – skup owoców i warzyw, przetwórstwo, chłodnia.
2. FruVitaLand Sp. z o. o. - Grupa producentów Owoców i Warzyw
3. Zrzeszenie Producentów Owoców i Warzyw “NIWA” w Lesie Dębowym,
4. Gorzelnia w Kamieniu,
5. „Wosik – Las Dębowy” – skup owoców i warzyw,
6. „Jakubczyk Elżbieta - Łaziska” – sklep przemysłowy, agencja handlowa,
7. „KABAKO GROUP” - Kołodziejczyk Kazimierz, Zakrzów – handel,
8. „Bańka Henryk – Kolonia Łaziska” – skup owoców i warzyw, chłodnia,

9. EUROFRUIT Monika Bańka – Kolonia Łaziska” – sprzedaż hurtowa owoców i warzyw
10. ALBERT SZYMKIEWICZ PHU ALBERTO -Sprzedaż detaliczna pozostałych nowych wyrobów prowadzona w wyspecjalizowanych sklepach
11. Spółdzielnia Handlowo - Produkcyjna "Samopomoc Chłopska",
12. NZOZ ESKULAP Maria Skorupińska - Socha,
13. Powiatowy Bank Spółdzielczy w Opolu Lub. Oddział w Łaziskach,
14. Urząd Poczty Polskiej w Opolu Lubelskim – Filia w Łaziskach ,
15. Sklep spożywczo-przemysłowy Lewiatan – handel detaliczny,
16. Pensjonat Piotrawin Hubert Niedziałek - branża turystyczna.

Niewątpliwie atutem gminy Łaziska w zakresie rozwoju gospodarczego są dobre gleby i klimat do produkcji niektórych roślin (poza sadowniczymi, w czym tkwi niewykorzystana szansa), położenie geograficzne pod kątem rozwoju turystyki i czyste środowisko (niedoceniane i niewykorzystywane przez działające na terenie gminy i potencjalne podmioty gospodarcze jako szansa na rozwój i źródło dochodu), kwalifikowana, tania siła robocza i ekologiczna uprawa warzyw i owoców. Natomiast mankamentem jest brak bazy przetwórczej i trudności ze zbytem produktów rolnych, mało przyjazny klimat do inwestowania (niezbyt atrakcyjna oferta gminy dla nowych inwestorów, mała ilość terenów przeznaczonych pod działalność gospodarczą i budownictwo mieszkaniowe), nierozwinięta infrastruktura turystyczna i brak systemowego wsparcia dla powstawania grup producentów rolnych oraz małych i średnich przedsiębiorstw.

TRENDY GOSPODARCZO – SPOŁECZNE

Warunki życia mieszkańców gminy określone są naturalnymi warunkami geograficzno-przyrodniczymi oraz infrastrukturą techniczną. Położenie gminy ogranicza dostępność atrakcyjnych miejsc pracy z przyczyn znacznych odległości od większych miast, kultury i edukacji, a jednocześnie stwarza szanse rozwoju agroturystyki, rozwoju upraw ekologicznych i kultywowania tradycji.

▪ TURYSTYKA.

Gmina Łaziska nie ma jeszcze ugruntowanej pozycji na mapie turystycznej regionu, choć w ostatnich latach są podejmowane intensywne działania zmierzające w kierunku poprawy tej sytuacji, ponieważ gmina Łaziska ma duży potencjał w tym zakresie.

W obszarze gminy Łaziska występuje wiele elementów środowiska cennych przyrodniczo. Najbardziej wartościowe elementy o dużej atrakcyjności przyrodniczej i krajobrazowej są objęte ochroną: Wrzelowiecki Park Krajobrazowy wraz z otuliną, Chodelski Obszar Chronionego Krajobrazu, Rezerwat "Wyspy Gnizdkowskie" wraz z otuliną, zespół przyrodniczo-krajobrazowy "Las Powiślański - Grodzisko Chodlik", "Las Grodzieński" i "Skała Nadwiślańska", lasy ochronne, korytarz ekologiczny doliny rzeki Wisły, strefy ochronne ujęć wód podziemnych.

Las w okolicach Zgody, fragment Wrzelowieckiego Parku Krajobrazowego

Źródło: Urząd Gminy Łaziska

Od uroku tutejszych ziem decydują duże ilości łąk, lasów, torfowisk, akwenów wodnych, które tworzą niezwykle malownicze elementy ukształtowania terenu. Ponadto bezpośrednia bliskość Kazimierskiego Parku Krajobrazowego (z łatwym dostępem do modnego ostatnio kurortu wypoczynkowego – Kazimierza nad Wisłą) i Małopolskiego Przełomu Wisły z bezpośrednim dostępem do rzeki i przeprawą promową oraz nowo wybudowanym mostem w Kamieniu, do bogatego w gotyckie i późnorennesansowe zabytki miasteczka Solec nad Wisłą czynią z Gminy Łaziska atrakcyjny teren do ewentualnego rozwoju agroturystyki.

Przełom Wisły – panorama

Źródło: Urząd Gminy Łaziska

Sieć osadnicza gminy legitymuje się bardzo starym rodowodem związanym z obsługą spławu na Wiśle i przeprawą przez Wisłę na linii Kamień - Solec. Walory krajobrazowe i istniejące zabytki stwarzają gminie bardzo dobre warunki do rozwoju funkcji wypoczynkowej. W Gminie Łaziska znajdują się następujące atrakcje turystyczne, w oparciu, o które można budować rozwój turystyki i agroturystyki w tym regionie:

Gotycki kościół w Piotrawinie

Źródło: Urząd Gminy Łaziska

Gotycki kościół ufundowany przez biskupa krakowskiego Zbigniewa Oleśnickiego w 1410r. na miejsce dawnego drewnianego kościoła (prawdopodobnie sprzed 1076 r.). związany z legendą św. Biskupa krakowskiego Stanisława. W kościele tym jest dużo zabytków sakralnych – m. in.: późnorenesansowy ołtarz główny z pierwszej połowy XVII w., obraz sądu Bolesława Śmiałego nad Stanisławem biskupem z widokiem zamku w Solcu z datą 1601 r. i herbem Doliwa, obraz orła białego z datą 1636 r., kamienna gotycka tablica erekcyjna z figurami Madonny i biskupa Oleśnickiego i inne zabytki unikatowej wagi historycznej, m.in. 55 obrazków wotywnych z pierwszej połowy XVII wieku.

Zabytkowa tablica erekcyjna umieszczona na kościele w Piotrowinie

Źródło: Urząd Gminy Łaziska

Obok kościoła gotycka kaplica wzniesiona w latach 1440 – 1441 z legendarnym grobem Piotrowina. W kaplicy znajduje się fragment zabytkowego tryptyku oraz płyty nagrobkowe.

Gotycka kaplica z legendarnym grobem Piotrowina

Źródło: Urząd Gminy Łaziska

- Na placu parafialnym znajduje się również urokliwy, zabytkowy budynek z czerwonej cegły i białego wapienia stanowiący niegdyś plebanię parafialną.

Budynek byłej plebanii

Źródło: Urząd Gminy Łaziska

Dzwonnica wzniesiona w 1791 r., kilkakrotnie remontowana i odbudowywana.

Źródło: Urząd Gminy Łaziska

Na terenie kościelnym jest kilkanaście dużych kamiennych głowic jońskich z lat 1770 – 1772. Architekt Ferdynand Franciszek Max przygotowywał je do budowy bazyliki pod wezwaniem św. Stanisława biskupa. Budowa bazyliki zaprojektowana dzięki staraniom biskupa krakowskiego Kajetana Sołtyka nie doszła jednak do skutku. Obecnie wspomniane głowice stanowią element bardzo efektownej „Drogi krzyżowej” ufundowanej przez mieszkańców parafii Piotrawin.

Kolumny jońskie przy kościele w Piotrawinie, które miały być wykorzystane do budowy bazyliki św. Stanisława

Źródło: Urząd Gminy Łaziska

- Przy drodze prowadzącej z Kamienia do Piotrawina znajduje się murowana kaplica z przełomu XVIII i XIX w. **Nepomuk** – figura świętego Jana Nepomucena, patrona dobrej spowiedzi i spowiedników. Miał chronić przed wzburzoną wodą i powodziami.

- **Pałac Cywińskich** wybudowany jako murowany dwór w pierwszej połowie XIX w., przebudowany pod koniec stulecia przez ówczesnych właścicieli Cywińskich i ponownie unowocześniony w 1927 r. Obecnie własność prywatna - Pensjonat Piotrawin czynny przez cały rok, oferując znakomitą kuchnię i wysoki standard świadczonych usług. Pensjonat mieszczący się w Pałacu XIX w., położony jest nad Wisłą - stylowe wnętrza, spokojne sąsiedztwo, w pobliżu rezerwatu przyrody, przepiękny widok z tarasu na leniwie płynącą rzekę

Dawny pałac w Piotrawinie – widok od strony Wisły

Źródło: Urząd Gminy Łaziska

- W obrębie wsi Piotrawin znajduje się **kamieniołom** z profilem geologicznym z okresu kredy z przepięknym widokiem na koryto Wisły i przeciwny brzeg, na którym znajduje się zabytkowe miasteczko Solec (zabytki z okresu gotyku, renesansu, baroku) i ruiny zamku Bolesława Śmiałego – łatwe połączenie za pomocą nowo otwartego mostu w Kamieniu lub przeprawy promowej.

Baszta – fragment dawnego pałacu i zespołu parkowego w Kamieniu

Źródło: Urząd Gminy Łaziska

- Dwór w Kamieniu wzniesiony w 1823 r. i przebudowany w 1914 r. obecnie znajduje się w ruinie. O jego odzyskanie starają się spadkobiercy ostatnich właścicieli majątku Kamień – Cywińskich, do których zalicza się m. in. Izabella Cywińska – córka Stanisława Andrzeja Cywińskiego – reżyserka, dyrektorka teatrów w Kaliszu i Poznaniu, w latach 1989 – 1990 Minister Kultury i Sztuki. Wokół dworu zachował się park angielski. Przed dworem kilka dużych kamiennych głowic jońskich z lat 1770 – 1772, przeznaczonych do budowy bazyliki w Piotrawinie.
- W dawnym zespole dworskim zachował się spichlerz murowany z 1840 r., dwa budynki gospodarcze z I połowy XIX w. i ruiny czterech spichlerzy z tego samego okresu, murowana stajnia cugowa z wozownią z 1914 r., a także gorzelnia i magazyn spirytusu z 1880 r. (obecnie własność prywatna).
- Ośrodek wypoczynkowo – szkoleniowy „ZIELONA SZKOŁA” w Piotrawinie nad Wisłą. Ośrodek leży na terenie Wrzelowieckiego Parku Krajobrazowego, na wysokiej skarpie Wisły, wśród bogatej zieleni, na terenie 3 – ha ogrodu. Posiada pokoje 2 – 3 osobowe z łazienkami, 2 sale konferencyjne, parking, zadaszone miejsce na ognisko. W pobliżu cenny zabytek – kościół Św. Stanisława – gotyk z I połowy XV w. Możliwość wycieczek, nowo oddanym mostem, do Solca na lewy brzeg Wisły. Wspaniałe miejsce na wypoczynek, konferencje, imprezy towarzyskie, wędkowanie. Ośrodek jest bazą szkoleniowo – wypoczynkową Prywatnych Szkół im. Wincentego Pola i Wyższej Szkoły Społeczno – Przyrodniczej w Lublinie.

Ośrodek szkoleniowo–wypoczynkowy „ZIELONA SZKOŁA” w Piotrawinie

Źródło: Urząd Gminy Łaziska

Przez teren gminy Łaziska przebiega też kilka atrakcyjnych szlaków rowerowych:

- zielony „POWIŚLE” – o długości 15 km,
- czerwony - „KAZIMIERZ DOLNY – KRAŚNIK” – o długości 107 km,
- czarny - „OPOLE LUBELSKIE – SOLEC NAD WISŁĄ” – o długości 24 km,
- zielony - „MAŁOPOLSKI PRZEŁOM WISŁY” – o długości 14 km,
- czarny - „GOŚCINIEC PIOTRAWIŃSKI” – o długości 46 km.

Jak opisano to powyżej Gmina Łaziska ma duży potencjał w zakresie organizowania agroturystyki, turystyki i rekreacji. Ma do tego odpowiednie zaplecze, ponieważ jej atutem oprócz walorów krajobrazowych i przyrodniczych oraz zabytków unikatowej klasy jest:

- czyste powietrze (brak przemysłu ciężkiego i położenie z dala od wielkich aglomeracji),
- ekologiczna żywność,
- bezpośrednia bliskość urokliwego Kazimierza nad Wisłą i Solca nad Wisłą oraz uzdrowskiego Nałęczowa,
- dogodne szlaki komunikacyjne, w tym nowy most w Kamieniu - możliwość korzystania z przeprawy na drugą stronę Wisły oraz sieć utwardzonych dróg i atrakcyjnych ścieżek rowerowych.

Wszystko to stwarza możliwości do uczynienia z gminy ośrodka wypoczynkowo – rekreacyjnego (szczególnie w odniesieniu do miejscowości na wschodnim krańcu Gminy, położonych w bezpośrednim sąsiedztwie Wisły) w oparciu o posiadane zasoby turystyczne. Jednakże jak na razie potencjał ten nie jest wykorzystywany przez mieszkańców gminy - istnieje tu tylko jeden ośrodek wypoczynkowy i zaledwie jedno gospodarstwo agroturystyczne, pomimo możliwości pozyskiwania funduszy unijnych na ten cel. Wynika to prawdopodobnie z faktu, iż przyzwyczaili się oni do tradycyjnej w tym rejonie formy pozyskiwania dochodu – prowadzenia indywidualnych gospodarstw rolnych. Pomimo spadku opłacalności tej formy zarobkowania, szczególnie w tych mniejszych gospodarstwach, brak środków finansowych oraz brak inicjatywy na ich

pozyskanie i odwagi na podjęcie ryzyka, sprawiają, że agroturystyka nie staje się jeszcze alternatywą dla prowadzenia tradycyjnego gospodarstwa rolnego.

Ośrodek wypoczynkowy – Pensjonat Piotrawin

Źródło: UG Łaziska

Biorąc pod uwagę opisaną wyżej sytuację na terenie gminy Łaziska głównym celem działań o charakterze gospodarczym powinno być dążenie do spowodowania przemian społeczno gospodarczych i zmiany świadomości mieszkańców gminy w tym zakresie. Należy tu postawić na potencjał gospodarczy gminy – turystykę i agroturystykę, czyste powietrze, ekologiczną żywność, tanią i łatwo dostępną siłę roboczą. To wszystko powinno być motorem do powstawania i rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw (głównie rodzinnych), które dawałyby nowe miejsca pracy dla mieszkańców gminy Łaziska, a tym samym przyczyniły się do rozwoju gminy i dobrobytu zamieszkującej tu ludności.

Jakość środowiska jest elementem bazowym zarówno dla poziomu życia mieszkańców jak i rozwoju ważnych dla gminy dziedzin gospodarki. Dlatego realizacja celów gospodarczych nie może godzić w trwałość zasobów środowiska, które decydują o walorach zamieszkania i wypoczynku. Podstawowe cele, jakie powinny być osiągnięte w sferze środowiska przyrodniczo-kulturowego, to poszanowanie i odbudowa zasobów naturalnego środowiska przyrodniczego, redukcja emisji zanieczyszczeń oraz stosowanie

proekologicznych technologii. Troska o środowisko przyrodniczo-kulturowe to również staranne planowanie przestrzenne gminy.

Chcemy być atrakcyjni w ekologicznej produkcji owoców i warzyw oraz w produkcji nowych atrakcyjnych odmian oraz produktów ekologicznych.

Chcemy być atrakcyjni w estetyce gospodarstw i ich właścicieli, w wykorzystaniu położenia nad Wisłą, w agroturystyce (rejs po Wiśle, ścieżki rowerowe, wędkarstwo), dobrej ofercie terenu pod inwestycje, istniejącej bazie dla inwestorów.

Chcemy być atrakcyjni dla inwestorów z zakresu przetwórstwa oraz odbiorców i konsumentów krajowych i zagranicznych. Oferujemy tanie i ekologiczne produkty rolno – ogrodnicze.

Chcemy być atrakcyjni także dla turystów z kraju i zagranicy. Nasze zasoby turystyczne to między innymi: położenie w bezpośrednim sąsiedztwie Wisły, atrakcyjne przyrodniczo i krajobrazowo, objęte ochroną: Wrzelowiecki Park Krajobrazowy wraz z otuliną, Chodelski Obszar Chronionego Krajobrazu, Rezerwat “Wyspy Gnizdkowskie” wraz z otuliną, zespół przyrodniczo-krajobrazowy “Las Powiślański - Grodzisko Chodlik”, “Las Grodzieński” i “Skałpa Nadwiślańska”, lasy ochronne, korytarz ekologiczny doliny rzeki Wisły, dogodne szlaki komunikacyjne, w tym nowy most w Kamieniu, bezpośrednia bliskość urokliwego Kazimierza nad Wisłą i Solca nad Wisłą, unikalne w swoim rodzaju sanktuarium Św. Stanisława w Piotrawinie i legenda z nim związana.

Rozwój mieszkańców w sferze społecznej polega na stałym wzroście ich poziomu wykształcenia, świadomości obywatelskiej oraz osobistej kultury. Wyrazem rozwoju dokonującego się w tej sferze powinien być wzrastający poziom poczucia odpowiedzialności za sprawy o charakterze publicznym. Obowiązki lokalnego samorządu związane z tą sferą rozwoju sprowadzają się do możliwie jak najlepszego zaspokojenia potrzeb mieszkańców gminy w zakresie gospodarki komunalnej, oświaty, kultury, opieki zdrowotnej, pomocy społecznej i bezpieczeństwa publicznego.

Chcemy być nowoczesnym, wykształconym, zdrowym, kulturalnym i zintegrowanym społeczeństwem, o wysokim poziomie poczucia bezpieczeństwa z jasną perspektywą dalszego rozwoju.

VI. Analiza zdolności inwestycyjnych Gminy

	Przewidywane wykonanie na 31.12.2015 r.	Plan na 31.12.2016r.	Prognoza na kolejne lata w okresie spłaty długu				
			31.12.2017 r.	31.12.2018 r.	31.12.2019 r.	31.12.2020r.	31.12.2021r.
1	2	3	4	5	6	7	8
A. Dochody ogółem z tego:	14.830.260,75	15.495.084,00	14.515.833,00	14.647.410,00	14.925.315,00	15.034.000,00	15.485.000,00
A.1. Dochody bieżące	14.321.244,75	13.360.077,00	13.760.000,00	14.172.000,00	14.597.000,00	15.034.000,00	15.485.000,00
A.2. Dochody majątkowe	509.016,00	2.135.007,00	755.833,00	475.410,00	328.315,00	0,00	0,00
B. Wydatki ogółem, z tego:	14.104.231,44	16.957.240,00	14.325.000,00	14.257.000,00	14.241.975,00	14.800.000,00	15.080.000,00
B.1. Wydatki bieżące	13.206.100,44	12.936.086,00	13.194.000,00	13.457.000,00	13.726.000,00	14.000.000,00	14.280.000,00
B.2. Wydatki majątkowe	898.131,00	4.021.154,00	1.131.000,00	800.000,00	515.975,00	800.000,00	800.000,00
	Przewidywane wykonanie na 31.12.2015 r.	Plan na 31.12.2016r.	Prognoza na kolejne lata w okresie spłaty długu				
			31.12.2017 r.	31.12.2018 r.	31.12.2019 r.	31.12.2020r.	31.12.2020r.
H. Wskaźnik obsługi długu G:A	6,22%	3,11%	5,43%	2,73%	3,02%	2,20%	2,00%
I. Łączna kwota długu na koniec roku budżetowego, w tym:	979.554,37	1.548.000,00	1.340.000,00	1.000.000,00	600.000,00	300.000,00	0,00

2.2 ANALIZA UWARUNKOWAŃ I CZYNNIKÓW ROZWOJU GMINY

Przeprowadzona analiza dotychczasowych przemian społeczno-gospodarczych Gminy Łaziska oraz uwarunkowań jej dalszego rozwoju w sferze społecznej, gospodarczej, infrastrukturalnej, ekologicznej, przestrzennej i finansowo-organizacyjnej umożliwia zidentyfikowanie:

- mocnych i słabych stron gminy Łaziska, wynikających z obecnej sytuacji w sferze społeczno-gospodarczej i funkcjonalno-przestrzennej
- kluczowych szans i zagrożeń rozwojowych gminy, tkwiących w jej otoczeniu, czyli zdarzeń, zjawisk, tendencji i procesów mogących mieć pozytywny lub negatywny wpływ na dalszy rozwój Gminy Łaziska.

Mocne strony to specjalne walory gminy odróżniające je od innych gmin, dotyczące szeroko rozumianych jej zasobów, a także umiejętności władz gminy w zakresie zarządzania gminą, tworzenia lokalnego klimatu dla rozwoju przedsiębiorczości, pozyskiwania środków na przedsięwzięcia publiczne.

Słabe strony to ograniczenia szeroko rozumianych zasobów i niedostateczne umiejętności w stosowaniu aktywnych i kreatywnych metod zarządzania gminą i wykorzystywania jej zasobów.

Szanse to „kombinacje” różnych czynników, okoliczności, zjawisk i procesów występujących w otoczeniu gminy, mających pozytywny wpływ na jej funkcjonowanie i dalszy rozwój.

Zagrożenia to uzasadnione zjawiska, okoliczności, zdarzenia lub procesy występujące w otoczeniu gminy mające negatywny wpływ na jej funkcjonowanie i dalszy rozwój.

I. CZYNNIKI SPRZYJAJĄCE ROZWOJOWI GMINY

Mocne strony

- sadownictwo, dobre gleby i klimat do produkcji owoców
- położenie geograficzne pod kątem rozwoju turystyki
- most na Wiśle w Kamieniu
- rozwój turystyki
- czyste środowisko i ekologiczne produkty
- sanktuarium i legenda związana ze Św. Stanisławem
- walory czystego powietrza sprzyjającego „sercowcom”
- prężnie działająca GBiDK w Łaziskach
- zespół sportowo-rekreacyjny w Piotrowinie i Łaziskach
- kwalifikowana, stosunkowo niedroga siła robocza
- ekologiczna produkcja owoców i warzyw
- niskie zadłużenie gminy
- działanie grup producenckich
- gorzelnia w Kamieniu
- zwodociągowanie gminy.

Szanse

- dynamiczny rozwój gospodarki sadowniczej i przetwórczej
- wysoki poziom edukacji społeczności
- położenie – ściana wschodnia
- walory środowiskowo – przyrodniczo-krajobrazowe
- tania siła robocza

II. CZYNNIKI OGRANICZAJĄCE ROZWÓJ GMINY

Słabe strony

- słaby stan dróg
- dużo terenów do zalesień
- niska świadomość ekologiczna mieszkańców
- położenie geograficzne – powódzie, ściana wschodnia
- nie w pełni wykorzystana gorzelnia w Kamieniu
- trudność zbytu produktów rolnych
- duże bezrobocie
- młodzież bez perspektyw,
- nieodpowiednie rozmieszczenie szkół
- niedobory wody
- brak utylizacji odpadów
- brak oczyszczalni ścieków
- brak własnego wysypiska odpadów stałych
- zanieczyszczone lasy
- ubożenie społeczeństwa
- brak kanalizacji
- zła sieć szkół podstawowych
- słaby sygnał telefonii komórkowej
- niepełne wyposażenie szkół
- brak sieci gazowej
- brak gospodarstw agroturystycznych
- brak większych zakładów produkcyjnych
- złe warunki bytowe niektórych mieszkańców
- konieczność modernizacji wodociągów w gminie

Zagrożenia

- utrudniony zbytni produktów rolnych
- możliwość wystąpienia powodzi
- nie równe szanse dzieci wiejskich

- dysproporcje zarobków
- brak utylizacji odpadów
- upadłość małych gospodarstw rolnych
- wysokie podatki
- niskie ceny produktów rolnych
- starzenie się mieszkańców wsi

MISJA I CELE OPERACYJNE

Charakterystyka misji gminy (wg ustawy o samorządzie gminnym): gmina jest wspólnotą samorządową utworzoną przez mieszkańców z jednostkami pomocniczymi jakimi są sołectwa. Do zakresu działania gminy należą wszystkie działania publiczne o znaczeniu lokalnym, nie zastrzeżone ustawami, na rzecz innych podmiotów oraz zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty mieszkańców.

3. STRATEGICZNE KIERUNKI ROZWOJU GMINY

3.1. WIZJA PRZYSZŁOŚCI GMINY ŁAZISKA

Wizja jest obrazem tego, co chcielibyśmy aby zostało stworzone lub aby się zdarzyło i czego realizacja wymaga zwykle upływu dłuższego okresu czasu, wizja ekorozwoju gminy to pożądany obraz przyszłości gminy funkcjonującej według reguł gwarantujących jej zrównoważony rozwój.

WIZJA

- Rozwinięte ogrodnictwo i sadownictwo
- Funkcjonujące przedsiębiorstwa przetwórstwa owoców i warzyw
- Rozwinięta edukacja zabezpieczająca potrzeby mieszkańców
- Dostępność rynków zbytu produktów rolnych po opłacalnych cenach
- Chronione środowisko naturalne – nowoczesna utylizacja odpadów, dostępność wody i pełne skanalizowanie gminy
- Rozwinięta infrastruktura techniczna (np. oczyszczalnia wspólna dla kilku gmin)
- Dobrze rozwinięta sieć komunikacyjna (przebudowa i utwardzenie wszystkich dróg lokalnych, budowa chodników i ścieżek rowerowych)
- Funkcjonujący Dom Pomocy Społecznej
- Gospodarstwa minimum 20 ha wyspecjalizowane i nowoczesne
- Zalesienie gruntów V i VI klasy
- Rozwinięta i dochodowa sieć gospodarstw agroturystycznych
- Prowadzenie gospodarstw rolnych przez ludzi z wykształceniem minimum średnim rolniczym

- Zwiększony dostęp do edukacji mieszkańców wsi (nowe kierunki rozwoju) rozwinięte doradztwo rolnicze.
 - Świadoma współpraca rolników i wsparcie tworzenia grup producenckich. Posiadanie stałych rynków zbytu.
 - Powstanie i wsparcie małych zakładów przetwórczych
 - Powstanie i wsparcie lokalnej giełdy towarowej
 - Usługi doradcze dla wiejskich przedsiębiorców,
 - Miejsca pracy dla mieszkańców.
-
- Nasza unikalność to położenie w sąsiedztwie rzeki Wisły, walory przyrodnicze, turystyczne i klimatyczne, kwalifikowana, tania siła robocza, czyste środowisko naturalne (brak przemysłu ciężkiego).
 - Chcemy być atrakcyjni w ekologicznej produkcji owoców i warzyw oraz w produkcji nowych atrakcyjnych odmian oraz produktów ekologicznych.
 - Chcemy być atrakcyjni w estetyce gospodarstw i świadomości ich właścicieli, wykorzystać unikalne położenie w dorzeczu Wisły, w celach agroturystycznych (rejs po Wiśle, ścieżki rowerowe, wędkarstwo),
 - Chcemy stworzyć dobrą ofertę terenu pod inwestycje i rozszerzyć istniejącą bazę dla inwestorów.
 - Chcemy być atrakcyjni dla inwestorów z zakresu przetwórstwa oraz odbiorców i konsumentów krajowych i zagranicznych. Oferujemy tanie i ekologiczne produkty rolno – ogrodnicze.
 - Chcemy być atrakcyjni także dla turystów z kraju i zagranicy. Nasze zasoby turystyczne to między innymi: chronione parki krajobrazowo-przyrodnicze, unikalne w swoim rodzaju sanktuarium Św. Stanisława w Piotrawinie i legenda z nim związana.

3.2 MISJA I CELE STRATEGICZNE ROZWOJU GMINY

Ideę przyszłego rozwoju określa **misja (cel nadrzędny)** wyrażający istotę wcześniej sformułowanej wizji przyszłości gminy.

W strategii przyjmuje się następujące określenie misji gminy :

MISJA:

GMINA ŁAZISKA - OŚRODKIEM OGRODNICZO-TURYSTYCZNYM Z ATRAKCYJNYMI TERENAMI POD INWESTYCJE, CZYSTYM ŚRODOWISKIEM, PRZYJAZNA LUDZIOM, BEZPIECZNA, ATRAKCYJNA, ZDROWA, CZYSTA I GOŚCINNA.

Cel ten odpowiada na pytanie: Dlaczego działamy? Do czego dążymy? Jaki cel mamy szansę w dużym stopniu osiągnąć, jeśli podejmiemy działania strategiczne?

Cel ten wyraża w sposób hasłowy wizję rozwoju Gminy Łaziska i generalne zadanie władz samorządowych polegające na stworzeniu i utrzymaniu dogodnych warunków dla rozwoju gminy.

Cel nadrzędny strategii (misja) ma określone funkcje:

- koncentruje się na istocie rzeczy
- umożliwia dostosowanie kierunków działania do długookresowych celów
- wzmacnia utożsamienie się mieszkańców z gminą „przyciąga” otoczenie (funkcja marketingowa, promocyjna).

Realizacja celu nadrzędnego (misji) powinna zapewnić:

- bezpieczeństwo zdrowotne i ład ekologiczny (poprzez ochronę środowiska i zdrowia)
- bezpieczeństwo i ład społeczny (socjalny)
- bezpieczeństwo i ład ekonomiczny (poprzez zrównoważony rozwój gospodarczy gminy)
- bezpieczeństwo publiczne
- ład przestrzenny.

Określenie **celów strategicznych** daje nam odpowiedź na pytanie: Jaki rozwój zapewni Gminie Łaziska realizację celu nadrzędnego?

Cele szczegółowe są pożądanymi obrazami przyszłości funkcjonowania poszczególnych sfer. Osiągnięcie tych celów wymaga zwykle upływu dłuższego okresu czasu.

Kierunki rozwoju gminy i cele strategiczne:

<u>Środowisko</u>	<u>Gospodarka</u>	<u>Sfera społeczna</u>
Czyste środowisko umożliwiające wykorzystanie turystycznych, rekreacyjnych i historycznych walorów gminy przy zachowaniu produkcji ogrodniczej i rolnej oraz uporządkowaniu gospodarki wodno-ściekowej i zagospodarowania odpadów.	Wysoki poziom gospodarczy gminy zgodny z zasadami zrównoważonego rozwoju, głównie w zakresie nowoczesnego ogrodnictwa i turystyki oraz stworzenie dogodnych warunków do pozyskania inwestorów.	Wykształcone, zdrowe, zintegrowane i kulturalne społeczeństwo, o wysokim poziomie poczucia bezpieczeństwa z jasną perspektywą dalszego rozwoju.

Cel Strategiczny 1: Czyste i przyjazne środowisko

Cel operacyjny 1.1 Rozwój turystyki

Cel operacyjny 1.2 Rozwój produkcji rolno-spożywczej

Cel operacyjny 1.3 Rozwój sportu na terenie Gminy Łaziska

Cel operacyjny 1.4 Dbłość o tradycję lokalną

Cel operacyjny 1.5 Rozwój zaplecza kulturalnego

Cel strategiczny 2: Poprawa infrastruktury gminnej

Cel operacyjny 2.1 Rozbudowa infrastruktury drogowej

Cel operacyjny 2.2 Rozbudowa infrastruktury sanitarnej

Cel operacyjny 2.3 Rozbudowa oświaty

Cel strategiczny 3: Poprawa jakości życia

Cel operacyjny 3.1 Rozwój małej i średniej przedsiębiorczości na terenie gminy;

Cel operacyjny 3.2 Podnoszenie poziomu oświaty

Cel operacyjny 3.3 Przeciwdziałanie patologiom – uzależnieniom i przemocy w rodzinie

Cel operacyjny 3.4 Podnoszenie poziomu bezpieczeństwa

Realizacja celów strategicznych zapewni gminie Łaziska zrównoważony rozwój społeczno-gospodarczy zharmonizowany ze środowiskiem, czyli rozwój, w którym granicą podejmowania działań jest trwałość zasobów środowiska.

DOKUMENTY STRATEGICZNE

Bezpośredni wpływ na procesy gospodarcze zachodzące w gminach wywiera województwo i powiat. Otoczenie dalsze, w postaci gospodarki kraju i gospodarki światowej we współczesnych czasach ma nie mniejsze znaczenie jak stan gospodarki w najbliższym sąsiedztwie. Procesy społeczne i ekonomiczne, zachodzące w krajach bezpośrednio sąsiadujących z Polską jak i dalszych znajdują odbicie w kondycji poszczególnych firm i całych branż gospodarczych.

Rozwój społeczno - gospodarczy w skali lokalnej jest bezpośrednio związany z procesami zachodzącymi w otoczeniu społeczności lokalnych. W obecnym systemie gospodarki rynkowej, otoczeniem, które może mieć i ma wpływ na wykorzystanie szans rozwojowych jest zarówno otoczenie bliskie jak i dalsze.

Ważnymi czynnikami warunkującymi rozwój gminy są dokumenty strategiczne tj:

- Narodowy Plan Rozwoju,
- Strategię Rozwoju Województwa Lubelskiego,
- Strategię Rozwoju Powiatu Opolskiego,
- Strategie rozwoju gmin sąsiadujących,

Strategia Zrównoważonego Rozwoju Gminy Łaziska jest zgodna z powyższymi dokumentami i czynnikami oraz z założeniami polityki państwa, ustaw kompetencyjnych nakładających na organy administracji rządowej i samorządowej określone obowiązki.

5. ZARZADZANIE REALIZACJA STRATEGII - wskaźniki osiągnięć strategii

Zakłada się, że metodą na zbudowanie dobrej Strategii Rozwoju Lokalnego Gminy jest szczegółowe rozpisanie wcześniej uzgodnionych celów na małe działania rozłożone w czasie i konsekwentnie realizowane z jasno sprecyzowanymi celami, działaniami i rezultatami oraz realnym budżetem.

Realizacja zadań określonych w strategii rozwoju gminy Łaziska będzie odbywała się sukcesywnie i będzie uzależniona od wielkości funduszy strukturalnych pozyskanych przez Urząd Gminy oraz podległe mu jednostki organizacyjne. Stopień wypełnienia poszczególnych założeń niniejszego dokumentu będzie na bieżąco monitorowany, co pozwoli ocenić zaawansowanie wdrożenia poszczególnych projektów.

Obraz postępu wdrażania poszczególnych działań będą obrazowały niżej wymienione wskaźniki:

1) wskaźniki produktu - to rzeczywiste efekty działania:

- liczba przyłączonych gospodarstw domowych do sieci wodociągowej;
- długość zmodernizowanych i wybudowanych dróg
- długość wybudowanych ścieżek i tras rowerowych;
- liczba wybudowanych i zmodernizowanych obiektów sportowych;
- liczba przyłączy do stałego łącza internetowego;
- liczba sołectw posiadających oświetlenie uliczne;
- liczba budynków, na których przeprowadzono termomodernizację;
- liczba budynków i przedsięwzięć, w których wykorzystywane są odnawialne źródła energii;

2) wskaźniki rezultatu - to natychmiastowy efekt wynikający z wdrożenia programu:

- poprawa jakości wody spożywanej przez mieszkańców;
- zmniejszenie ilości zanieczyszczeń przedostających się do gleby oraz wód podziemnych i powierzchniowych;
- podniesienie jakości dróg;

- skrócenie czasu podróży;
- zmniejszenie ilości wypadków;
- zmniejszenie nakładów na bieżące remonty;
- zmniejszenie kosztów eksploatacji pojazdów;
- poprawa stanu wód powierzchniowych w Gminie;
- poprawa warunków pracy i nauczania;
- poprawa estetyki obiektów;
- zwiększenie funkcjonalności budynków;
- zmniejszenie zapotrzebowania na energię w budynkach użyteczności publicznej;
- zmniejszenie zagrożeń zdrowia i bezpieczeństwa uczniów;
- obniżenie kosztów eksploatacji budynków szkolnych i innych budynków użyteczności publicznej;
- wzrost liczby osób korzystających z obiektów sportowych;
- poprawa warunków do rozwoju sportu i rekreacji;
- poprawa warunków do rozwoju turystyki i agroturystyki;
- liczba osób posiadających dostęp do Internetu
- podniesienie jakości usług urzędu;
- skrócenie czasu obsługi interesanta.

3) inne efekty - odnoszą się do efektów związanych bezpośrednio z podjęciem działania, ale pojawiających się po pewnym czasie:

- poprawa jakości życia mieszkańców Gminy Łaziska;
- rozwój małej i średniej przedsiębiorczości;
- poprawa stanu środowiska naturalnego;
- zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej terenu;
- wzrost atrakcyjności Gminy i rozwój turystyki;
- poprawa zdrowotności mieszkańców;
- poprawa czystości wód;
- poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego;
- ułatwienie dostępu do informacji;
- wzrost poziomu świadomości ekologicznej mieszkańców;

- wzrost poziomu zintegrowania mieszkańców;
- wzrost poziomu świadomości zdrowotnej mieszkańców;
- wzrost poziomu bezpieczeństwa mieszkańców.

5.1. WPROWADZENIE DO ZARZĄDZANIA REALIZACJĄ STRATEGII

1. System zarządzania realizacją strategii określa organizację, zasady i sposoby wdrażania strategii i jej monitorowania. System ten jest bardzo ważnym i często niedocenianym elementem planowania strategicznego i operacyjnego, który decyduje o dynamice procesu realizacji strategii. Nie stworzenie tego systemu powoduje, że strategia staje się bardzo szybko dokumentem „martwym”.
2. Strategia jest dokumentem określającym cele, strategie i programy realizacyjne na kilkanaście lat oraz wymagającym ciągłej pracy nad podnoszeniem jego jakości. Przygotowanie projektu dokumentu i jego przyjęcie przez Radę Gminy Łaziska kończy tylko pewien etap planowania. Ze względu na swój długookresowy charakter planowanie strategiczne jest procesem wymagającym stałego śledzenia zmian prawnych, gospodarczych, politycznych, społecznych itd. i ich bieżącego uwzględnienia w dokumencie oraz przesuwania horyzontu planowania na kolejne lata.

5.2 PODMIOTY REALIZACJI STRATEGII

1. System zarządzania realizacją Strategii Zrównoważonego Rozwoju Gminy Łaziska tworzą dwa powiązane ze sobą podsystemy:
 - *podmioty zarządzające*
 - *instrumenty realizacji, w tym monitoring i aktualizacja strategii*
2. Podmioty zarządzające realizacją strategii:
 - Rada Gminy
 - Wójt Gminy.

Rada Gminy i Wójt Gminy - pełnią bieżący nadzór nad realizacją strategii, czuwają aby przy tworzeniu budżetu gminy uwzględniany był roczny plan realizacji strategii, prowadzą akcję informacyjną i promocyjną, uchwalają zmiany w strategii.

5.3 INSTRUMENTY REALIZACJI STRATEGII

W procesie realizacji Strategii będą wykorzystywane następujące trzy grupy instrumentów:

- prawno-administracyjne, ekonomiczne i rynkowe, w tym finansowe oraz z zakresu organizacji, zarządzania i marketingu
- informacyjno-edukacyjne, w tym monitoringu realizacji
- system aktualizacji strategii

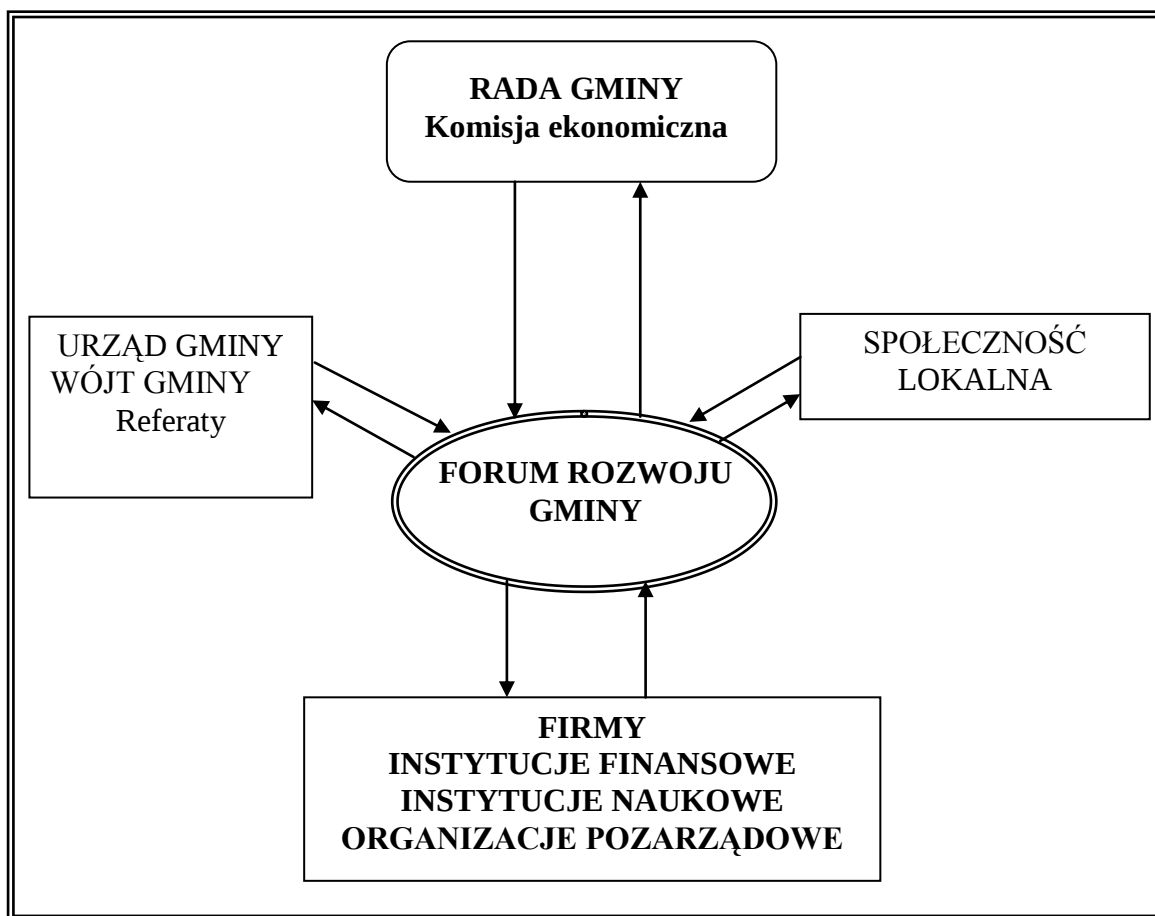
✧ Instrumenty prawno-organizacyjne, ekonomiczne i rynkowe oraz z zakresu organizacji, zarządzania i marketingu

- realizacja strategii obejmuje okres przedakcesyjny (do roku 2020) oraz lata członkostwa w Unii Europejskiej. W okresie tym obowiązywać będzie „*Druga Polityka ekologiczna Państwa, Polska 2025. Długookresowa strategia trwałego i zrównoważonego rozwoju*”. Coraz większy wpływ na warunki realizacyjne będą miały ustalenia wspólnej polityki ekologicznej UE określone w *Szóstym Programie Działań*, oraz w dyrektywach, rozporządzeniach i decyzjach. W *Programie* tym mocno akcentowane są instrumenty ekonomiczne i fiskalne.
- instrumenty z zakresu organizacji, zarządzania i marketingu stanowią bardzo obszerną i ciągle rozbudowywaną grupę narzędzi realizacyjnych. W realizacji Strategii będą przede wszystkim uwzględnione:
 - ściśle powiązanie w okresie najbliższych lat strategii realizacyjnych i programów Strategii z budżetem Gminy Łaziska w oparciu o zasadę budowy **budżetu zadaniowego**,
 - **zarządzanie jakością** w oparciu o znormalizowane systemy ISO grupy 9000 jako element zarządzania sferą usług publicznych w gminie,
 - element **marketingu lokalnego**, zwłaszcza promocji strategii zgodnie z przyjętym dla gminy Łaziska planem komunikacji społecznej, tak aby informacja o strategii i jej realizacji była znana i powszechnie dostępna.

- ✧ Tworzenie **budżetu zadaniowego** w Polsce - podnoszenie efektywności wydatkowania środków publicznych. Budżet zadaniowy stanowi bowiem taki system zarządzania wydatkami danej jednostki, w którym zostają sprecyzowane i zhierarchizowane określone cele do osiągnięcia, a pomiar efektów wydatkowanych środków na poszczególne zadania mierzony jest przy wykorzystaniu przedstawionych wskaźników. Budżet zadaniowy sporządza się ujmując wydatki budżetowe w zadania bądź programy dla których określa się wymagane cele do osiągnięcia i mierniki (wskaźniki) ich oceny. Dodatkowo, dla zwiększenia przejrzystości takiego budżetu, grupuje się poszczególne zadania w określoną liczbę sfer (funkcji) działalności jest (np. gospodarka komunalna, edukacja, ochrona zdrowia, pomoc społeczna, finanse itp.)

- ✧ Budżet ten poza funkcjami zarządzania i realizacji polityki finansowej gminy spełnia w większym stopniu niż budżet tradycyjny jeszcze jedną ważną rolę - komunikacji ze społecznością lokalną. Czytelność budżetu, zrozumiałość oraz przejrzystość decydują o możliwości realizowania zasady jawności. Komunikatywność budżetu oznacza w praktyce łatwość odczytywania zawartych w nim informacji.
Filozofia budżetu programów (zadań) jest oparta na celowości działań, czyli oddaje strukturę i logikę budowy i realizacji strategii rozwoju (strategii i programów realizacyjnych).

Plany inwestycyjne są korzystnym i efektywnym dla Gminy Łaziska instrumentem zarządzania realizacją strategii.

5.4 MONITORING STRATEGII

Instrumenty informacyjno-edukacyjne:

- **monitoring społeczny** (z udziałem społeczności lokalnej); przeprowadzane badania opinii społecznej (ankiety, sondaże) dla lepszej oceny realizacji wybranych zadań; wśród mieszkańców upowszechniane będą wszystkimi dostępnymi kanałami komunikacji społecznej (ogłoszenia, artykuły w prasie, spotkania radnych z wyborcami) informacje o postępach i efektach w realizacji strategii oraz dokonywanych w niej zmian;

Wymienione w podrozdziale 5.2 organy powinny sprawować opiekę nad tym aby zapisy strategii były uwzględniane w innych dokumentach strategicznych gminy (dotyczy to zarówno części diagnostycznej jak i strategicznej).

Instytucje odpowiedzialne za monitoring strategii

- Rada Gminy
- Wójt Gminy

Jeden raz w roku powinien być dokonywany w ramach monitoringu strategii, przegląd celów i zadań strategicznych oraz postępów i trudności w realizacji strategii. Kolejnym elementem monitoringu jest wskaźnikowy system monitorowania strategii, który określa wskaźniki odpowiedzialne za osiągnięcia założonych rezultatów oraz źródła pozyskiwania informacji.

Wskaźnikowy system monitoringu strategii jest instrumentem informacyjno-edukacyjnym wprowadzonym dla wymiernej oceny stopnia realizacji celów szczegółowych.

5.5 SYSTEM AKTUALIZACJI STRATEGII.

System aktualizacji strategii zakłada wprowadzanie zmian w dokumencie strategicznym. Zmiany będą proponowane przez Wójta Gminy, opiniowane przez grupę społeczną i zatwierdzane przez Radę Gminy Łaziska.

✧ System aktualizacji strategii

- Strategia Zrównoważonego Rozwoju Gminy Łaziska będzie poddawana przeglądowi oraz aktualizacji. System ten jest odmienny dla części dokumentu określającej wizję rozwoju i cele strategii (strategiczne i szczegółowe) oraz dla części programowej (strategie i programy realizacyjne oraz zadania),
- aktualizację dokonuje się w formie planowania partnerskiego, a zatwierdza ją Rada Gminy,
- po wprowadzeniu zmian w strategii Koordynator wdrażania strategii zobowiązany jest dostarczyć wszystkim zainteresowanym stronom (zwłaszcza koordynatorom poszczególnych strategii i programów realizacyjnych) informację o dokonanej aktualizacji strategii.

System zarządzania realizacją strategii można wspomóc poprzez audyt zewnętrzny, co daje większą skuteczność realizacji celów i zadań oraz pozwala na profesjonalne uaktualnienie

i zmiany, głównie w części realizacyjnej strategii, pozwala na lepszą identyfikację źródeł finansowania pod kątem projektów i większą skuteczność pozyskiwania środków zewnętrznych.

Audytor może pomóc Wójtowi Gminy w obiektywnej aktualizacji strategii między innymi poprzez: zalecenia do zarządzania strategią, rekomendacje do budżetu, motywowanie społecznego zespołu zarządzającego strategią, analizę stanu pozyskiwania środków, sugestie w zakresie programów realizacyjnych, projektów. Pomoc audytora, może dotyczyć także identyfikacji źródeł finansowania projektów, opracowania wniosków o dofinansowanie oraz ich rekomendowania do sponsorów, przygotowania i przeprowadzenia specjalistycznych szkoleń.

WIELOLETNI PLAN INWESTYCYJNY NA OKRES REALIZACJI STRATEGII ROZWOJU GMINY

Realizacja Strategii Rozwoju uzależniona jest od wysokości pozyskanych środków zarówno krajowych, jak i pochodzących z funduszy strukturalnych. Biorąc pod uwagę prognozę dopuszczalnej wysokości zobowiązań w poszczególnych latach i wysokość środków jakie mogą być wydatkowane bezpośrednio z budżetu, możliwości finansowe Gminy wskazują, że na realizację przyjętych celów zabezpiecza się wkład własny. Zakłada się również, że nie wykonanie wszystkich zadań w latach 2016-2020 powoduje przesunięcie ich realizacji na lata następne.

Wieloletni Plan Inwestycyjny umożliwia taki dobór inwestycji, który zapewnia najwyższy poziom korzyści. Budżet roczny bez oparcia na planie wieloletnim ogranicza horyzont czasowy planowania w gminie, gdyż większość inwestycji ma charakter długoterminowy. Samo przygotowanie, a następnie realizacja inwestycji może trwać dłużej niż rok a skutki jej realizacji, zwłaszcza w powiązaniu z innymi inwestycjami, gmina jej budżet i jej mieszkańcy mogą odczuwać przez kolejne lata. Wobec dostępności funduszy unijnych dla sprawnego zarządzania jednostką samorządu terytorialnego wymagany jest dłuższy horyzont planowania, a przede wszystkim taki wybór inwestycji, dla których zostanie przygotowana na czas kompletna dokumentacja (m.in. wnioski o dofinansowanie, studia wykonalności, ocena oddziaływania na środowisko).

Wieloletni Plan Inwestycyjny (WPI) jest rozpisany na okres kilku lat długoletnim planem całości zadań inwestycyjnych, opracowanym w formie zbiorczych zestawień pojedynczych planowanych przedsięwzięć usystematyzowanych według nadanych im priorytetów, wraz z terminami ich realizacji, oraz wysokością potrzebnych nakładów finansowych z podziałem na poszczególne okresy czasu oraz źródła ich pozyskania.

W ujęciu dynamicznym WPI jest procesem decyzyjnym wyboru strategicznych inwestycji w dłuższym horyzoncie czasu. Ma on charakter planu „kroczącego”, tzn. będzie on modyfikowany corocznie poprzez korekty i uaktualnianie jego zapisów, przy jednoczesnym eliminowaniu minionego roku oraz uzupełnianiu o kolejny rok kalendarzowy. WPI dla Gminy Łaziska powstał w oparciu o następujące zasady:

- stanowi podstawowy instrument koordynacji wszystkich działań związanych z przygotowaniem i przebiegiem procesu inwestycyjnego;
- obejmuje okres pięciu lat - jego okres został dostosowany do zasad planowania budżetu funduszy unijnych;
- stanowi podstawę do corocznego tworzenia budżetu Gminy w części dotyczącej wydatków inwestycyjnych;
- zawiera zestaw priorytetowych inwestycji przewidzianych do realizacji.

LISTA ZADAŃ I PROJEKTÓW NA LATA 2016-2020

Lp.	Nazwa zadania	Przewidywany termin realizacji	Szacunkowy koszt inwestycji
1.	Budowa stacji wodociągowej w Kolonii Kamień na dz. ew. 749/1	2016	300.000,00
2.	Przebudowa drogi gminnej nr 108145L w Kolonii Piotrawin na działce nr ewid. 811 na odcinku dł. 2150 m.b.	2016	900.000,00
	Remont i modernizacja świetlicy wiejskiej w Kępie Gosteckiej	2016	200.00,00

	Termomodernizacja oraz zmiana konstrukcji i pokrycia dachu budynku Gimnazjum w Łaziskach	2016	1.165.154,22
	Przebudowa drogi powiatowej Łaziska – Kluczkowice	2016	800.000,00
	Odbudowa drogi gminnej nr 108106L od km 0+000÷0+891 w miejscowości Las Dębowy, zniszczonej przez powódź w roku 2014.	2016	396.000,00
	Przebudowa drogi gminnej w Trzcińcu	2016	100.000,00
	Przebudowa drogi gminnej nr 108133L w Łaziskach na działce nr ewid. 549 na odcinku dł. 750 m.b.	2017	450.000,00
	Remont i modernizacja świetlicy wiejskiej w Zgodzie	2017	250.000,00
	Remont i modernizacja świetlicy wiejskiej w Łaziskach	2017	60.000,00
	Termomodernizacja budynku Szkoły Podstawowej w Kępie Piotrawińskiej	2017	750.000,00
	Odbudowa drogi gminnej nr 108109L od km 1+100÷1+400 w miejscowości Zakrzów, zniszczonej przez powódź w roku 2014.	2017	114.000,00
	Odbudowa drogi gminnej nr 108289L od km 0+000÷0+280 w miejscowości Kępa Gostecka zniszczonej przez powódź w roku 2014.	2017	107.000,00
3.	Przebudowa drogi gminnej nr 108130L w Łaziskach na działce nr ewid. 894 na odcinku dł. 1150 m.b.	2018	650.000

4.	Remont i modernizacja świetlicy wiejskiej w Kolonii Łaziska	2018	200.000
	Termomodernizacja budynku Urzędu Gminy w Łaziskach	2019	515.975,33
5.	Budowa Chonika przy drodze powiatowej w Niedźwiadzie Dużej / inwestycja wspólna ze Starostwem Powiatowym	2020	800.000
6.	Przebudowa – modernizacja dróg gminnych w miejscowościach: Głodno, Kosiorów, Wojciechów, Niedźwiada Duża - Trzciniec	2020	800.000
Razem:			7.714.327

Źródła finansowania:

Środki finansowe na realizację zadań pochodzić będą z:

1. budżetu gminy (środki własne),
2. z budżetu państwa (dotacje, środki na realizację zadań zleconych),
3. z zewnątrz (środki unijne, z PFRON itp.).

PODSUMOWANIE

Operacjonalizacja celów rozwoju gminy dokonuje się poprzez:

- programy realizacji poszczególnych zadań
- miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego
- wieloletni plan inwestycyjny (WPI) - krocący plan 4 - 5 letni
- prognozę dochodów i wydatków budżetu gminy - krocząca prognoza 4 - 5 letnia
- roczne plany realizacyjne

Wszystkie w/w narzędzia stanowią z kolei podstawę do corocznego opracowania budżetu gminy i zadań realizacyjnych z rocznymi budżetami. Innymi słowy, ustalenia

strategii zrównoważonego rozwoju gminy Łaziska, a zwłaszcza koszty realizacji przyjętych celów i zadań znajdują swój wymierny wyraz finansowy w corocznym budżecie gminy (niezbędne środki finansowe, które należy przeznaczyć na ich realizację). Z punktu widzenia zrównoważonego rozwoju gminy celowym wydaje się intensywna promocja Łazisk poprzez stworzenie strategii promocji gminy i wpisanie się w układ promocyjny sąsiednich gmin, powiatu i regionu.

Aby zwiększyć sprzedaż płodów rolnych, konieczne jest opracowanie planu marketingowego produktów rolniczych i sadowniczych, zarówno z terenu gminy jak i w powiązaniu sąsiednimi gminami, powiatem i regionem.

W celu zwiększenia ilości inwestycji i napływu kapitału do gminy należy wprowadzić ułatwienie dla inwestorów przy nabywaniu istniejących obiektów lub gruntów pod budowę nowych. Dużym krokiem naprzód było by przygotowanie z myślą o przyszłych inwestorach, terenów uzbrojonych i uporządkowanie stosunków prawnowłasnościowych tych terenów.

W sferze infrastruktury technicznej najbardziej dynamiczny rozwój potrzebny jest w zakresie rozbudowy i poprawy infrastruktury drogowej i parkingowej, tak w centrum Łazisk jak i w sołectwach.

Szczególnej troski gminy wymaga rozbudowa sieci kanalizacyjno-sanitarnej.

Różnicowanie działalności na terenach wiejskich gminy wymaga powstania nowych przedsiębiorstw okołorolniczych w różnych branżach np. gospodarstwa agroturystyczne, przetwórstwo żywności ekologicznej.

W układzie ponadlokalnym priorytetem jest udział w budowie nowoczesnego zakładu utylizacji odpadów, modernizacji sieci wodociągowej i budowy sieci kanalizacyjnej wraz z oczyszczalnią ścieków, rozbudowie układu komunikacyjnego, budowie sieci tras rowerowych.

W związku z sytuacją kryzysową w kraju, a w wyniku tego również w gminie, nie jest możliwe jednoczesne i szybkie zrealizowanie wszystkich zaproponowanych w planie realizacyjnym zadań, inwestycji. Dlatego konieczna jest coroczna korekta realizowanych przedsięwzięć i rozłożenie ich w czasie oraz uwzględnienie w planowaniu rocznym czynników zewnętrznych, wynikających ze zmiany sytuacji polityczno-gospodarczej w kraju i na świecie.

Z propozycji zawartej w planie realizacyjnym należy wybrać zadania i przedsięwzięcia priorytetowe z uwzględnieniem sytuacji społeczno-gospodarczej w kraju oraz stanu finansów gminy (roczne i wieloletnie plany inwestycyjne). Aby wybrać priorytety, trzeba przeprowadzić precyzyjną analizę ekonomiczną przedsięwzięć (studium wykonalności projektów, analizę kosztów i korzyści itp.), a także dokonać przeglądu propozycji benchmarkingowych (dobrych praktyk) w audycie zrównoważonego rozwoju gminy. Taki audyt, oprócz zwiększenia dostępu do informacji zmniejszy koszty funkcjonowania gminy, poprzez usprawnienie zarządzania oraz zwiększy szanse gminy w pozyskaniu środków ze źródeł zewnętrznych (rekomendacje do funduszy).

Instrumenty z zakresu organizacji, zarządzania i marketingu mają szczególne znaczenie dla realizacji programów ekorozwoju. Instrumenty z zakresu organizacji, zarządzania i marketingu stanowią bardzo obszerną i ciągle rozbudowywaną grupę narzędzi realizacyjnych. Na szczególną uwagę zasługują:

- ✧ nowe, ściśle powiązane z programem, metody budowania i realizacji budżetu, a zwłaszcza **budowy budżetu zadaniowego**,
- ✧ **system zarządzania jakością** jako element systemu zarządzania państwem, regionem, powiatem, gminą, ogólniej jako element zarządzania sferą usług publicznych,
- ✧ systemowe podejście do budowy **marketingu gminnego**.

6. PROPOZYCJE DZIAŁAŃ PROMOCYJNYCH

Rola instrumentów marketingowych

Rola tych instrumentów jest istotna, lecz niestety nadal niedoceniana w gminach. Dotyczy to zwłaszcza promocji. Nie załatwia ona wszystkiego, ale bez niej wiele działań lub zadań związanych z realizacją programu ekorozwoju przynosi znaczne mniejsze efekty.

Promocja jest antyproduktywna, jeśli u jej podstaw nie leży strategia zrównoważonego rozwoju, ale też na odwrót - strategia, której nie towarzyszy promocja, jest zdana na własne siły, ponieważ jest w pewnym sensie „niema”.

Grupa instrumentów oddziaływania społecznego

Tworzą je te wszystkie instrumenty, które z jednej strony kształtują świadomość proekologiczną („ekorozwojową”) jednostek i grup społecznych (np. edukacja), a z drugiej są przejawem tej świadomości (instrument umożliwiający korzystanie z prawa do informacji o środowisku). Wszystkie razem wzięte powinny służyć uspołecznianiu realizacji programu ekorozwoju. Wśród podstawowych instrumentów tej grupy należy przede wszystkim wymienić:

- ✧ edukację i promocję ekologiczną,
 - ✧ negocjacje, umowy i porozumienia,
 - ✧ formy nacisku bezpośredniego i oddolne inicjatywy społeczne,
 - ✧ instrumenty lobbistyczne, narzędzia usługowe,
- instrumenty działań komplementarnych.

Propozycje działań promocyjnych w Gminie Łaziska:

- Opracowanie strategii promocji
- Przygotowanie profesjonalnych promocyjnych ofert inwestycyjnych,
 - zorganizowanie współpracy różnych instytucji na rzecz rozwoju rynku pracy;
 - aktywizacja lokalnego potencjału gospodarczego,
 - opracowanie programu integracji środowiska biznesowego,
 - stworzenie formalnej struktury reprezentacji środowisk biznesowych w gminie
- Zabezpieczenie w budżecie gminy większych środków na cele promocyjne,
- Udział gminy w Stowarzyszeniach i Związkach Gminnych,
- Podjęcie współpracy gminy Łaziska z gminami partnerskimi z Europy Wschodniej i Zachodniej,
- Czytelny Urząd:
 - opracowanie informatorów – co, jak i gdzie można załatwić w urzędzie,
 - weryfikacja i ujednolicenie wewnętrznego oznakowania urzędu,
 - opracowanie i wdrożenie wewnętrznego systemu przekazywania informacji o charakterze lokalnym i ponadlokalnym.